Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1216 ՇԱԲԱԹ 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1888 (Ն. Տ.) 4 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1888 22 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1305

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՂՐԿԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան–խան

درعليه‌ده غلطه‌ده نورادونكيان خاننده ﴿ ارەولك ﴾
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դահեկան արծաթ 160
» » Վեցամսեայ » » 80
» » Եռամսեայ » 40
Գաւառաց » եւ տեղական
Թղթատարով տարեկան » 240
Գաւառաց համար եւ տեղական
Թղթատարով վեցամսեայ » » 120
Օտար երկիրներ, տարեկան Ֆրանք 56
» » վեցամսեայ » 28
Դուրս ղրկուած լրագրաց ճամբու ծախքը Տնօրէնութեան վրայ էր. Խմբագրութեան ղրկուած Նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր.

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 23 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1888

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(ՅՈՒՆՎ. 21ԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 31 ՅՈՒՆՎ.)

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ Պ. ԹԻՁԱՅԻ ՌՈՒՍԻՈՅ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԵԱՆՑ ՎՐԱՅ

Հունգարիոյ Նախարարապետ Պ. Թիձա յունուար 28ին, Երեսփ. Ժողովոյն մէջ, պատասխանեց Պ. Պ. Հէլֆիի և Բէրօէլի հարցապնդմանց, Ռուսիոյ ըսպառազինութեանց վրայ.

Նկատելով թէ կացութիւնն յոյժ ծանր և փափուկ է և ամէն բառ կըշռելով պէտք է արտասանել, Պ. Թիձա բանախօսութիւն մը չարտասանեց, այլ գրաւոր յայտարարութիւն մը կարդաց:

Պ. Թիձա կ'ըսէ նախ թէ պէտք չէ շփոթել յուզիչ լուրերէ, որք կը բխին կա՛մ սակարանական շահադիտութենէ, կա՛մ Տէրութեան մէջ՝ միտքերը գրգռելու բաղձանքէն, և կա՛մ դաշնակից Տէրութեանց միջեւ հերձուած ձգելու հընարքէն.

Պ. Թիձա կը հերքէ այն լուր թէ աւստրիական Նախարարութեան մէջ անհամաձայնութիւնք ծագեր են ձեռք առնուելիք զինուորական միջոցներուն վրայ և մաճառ դահլիճը մերժեր է պատերազմական նախարարին խնդրած մէկ նոր վարկն.

«Երբ մեզ հրաւէր կ'ուղղուի զգոյշ կենալու, զի կարելի է որ խաբուինք չափազանց վստահութիւն դնելով մեր դաշնակցաց (Գերմանիոյ և Իտալիոյ) վրայ, և երբ՝ միւս կողմէ՝ մեր դաշնակիցք կը հրաւիրուին մեզ դէմ զգոյշ կենալու, աչքերնուս կը զարնէ սա իրողութիւն թէ Տէրութիւն մը կայ որոյ շահը կը պահանջէ խանգարել Խաղաղութեան Դաշնակցութիւնը, կեդրոնական դաշնակից Տէրութեանց մէջ անվստահութիւն ձգելով:

«Պէտք չէ սակայն մոռնալ թէ դաշնակից Տէրութիւնք ամենայն բարեյօժարութեամբ համերաշխ կը գտնուին խաղաղութեան պահպանման և իրենց ապահովութեան հսկելու համար.

«Գիտենք թէ Ռուսիա, երկարժամանակեայ յատակաձեւոյ մը համեմատ, զօրաց ընդարձակ համախմբում մը ի գործ դրած է Տէրութեան սահմանաց վրայ: Այս պատճառաւ, առանց կասկածի ենթարկելու Ռուսիոյ վեհ. Կայսեր խաղաղասէր յայտարարութիւններն ու բարի դիտաւորութիւններն, և մեր ապահովութեան նկատմամբ խոհեմութեան ներած չափով ընդունելով հանդերձ Ռուսիոյ տուած հաւաստիքը թէ այդ զօրաց համախմբումը պատերազմական նպատակաւ չէ, պարտաւորութիւն համարեցինք ամէն պատասխանատուութեան դէմ զգուշութեան միջոցներ ձեռք առնուլ, մեր սահմաններն ապահով և մեր բանակը բարւոք վիճակի մը մէջ դնելով.

«Բայց հոգ տարինք որ ուրիշ Տէրութիւն մը գրգռելու հանգամանք չունենան մեր պատրաստութիւնք: Աշխարհ գիտէ մեր արտաքին քաղաքականութեան ուղղութիւնն ու նպատակն. Աշխարհ գիտէ թէ մեք բան չենք խնդրեր մեզ համար, ո՛չ մեր ազդեցութեան ծաւալում որ հակառակ լինի դաշնագրաց, ո՛չ ալ հողային ընդարձակում, որպէս ստայօդ կարծեօք վերագրուած է մեզ.

«Յենլով միջազգային դաշնագրաց վրայ, նախ քան զամենայն կը բաղձանք խաղաղութեան պահպանման, և խաղաղասէր ու հաշտասէր ոգւով միշտ պատրաստ պիտի լինինք գործակցել միւս Տէրութեանց՝ դաշնագրաց համաձայն վիճակի մը պահպանման համար.

«Կրկնելով ինչ որ կառավարութիւնք քանիցս յայտարարեցին արդէն, կ'ըսեմ թէ Կեդրոնական Եւրոպիոյ Տէրութեանց դաշնակցութիւնն ո՛չ այլ ինչ է բայց եթէ դաշնակցութիւն մը ի նըպաստ խաղաղութեան՝ էապէս պաշտպանողական հիման վրայ, և հետեւապէս, այդ դաշնակցութիւն հեռի կը գտնուի յարձակողական դիտումներէ և քաղաքական խնդրոց բուռն լուծումներէ.

«Որովհետեւ Ռուսիա եւս յոյժ խաղաղասէր դիտումներ կը հռչակէ, մեր Տէրութեան կենսական շահերն ապահովելով հանդերձ և հակառակ խռովասէր ու պատերազմասէր տարրերաց, կրնանք յոյս տածել թէ վեհապետք և կառավարութիւնք, խաղաղութեան սիրով ոգեւորեալ, պիտի յաջողին պահպանել զխաղաղութիւն և ազատել զԵւրոպա անապահովութեան զգացումէն որ ծանրապէս կը ճնշէ անոր վրայ.»

Այս յայտարարութեան ընթերցումէն յետոյ, Պարոնայք Հէլֆի և Բէրօէլ՝ «պատերազմաշունչ» Երեսփոխանք՝ յայտարարեցին թէ Հունգարիոյ մէջ ո՛չ ոք պատերազմ կ'ուզէ, և գոհութիւն յայտնեցին Նախարարապետին խաղաղասէր լեզուին համար.

* * *

Լէմպէրկ, 29 յունուար.

Լեհ լրագրեր կը ծանուցանեն թէ Վարշաւիայէն վերստին 105 օտարազգիք արտաքսեցան, որոցմէ 54ն Աւստրիոյ հպատակ են.

—Աթէնք, 29 յունուար.

Դամասկոսէ նամակներ կը ծանուցանեն թէ Ապտ էլ-Գատէրի ցեղէն Ծէզայիրցի մը ֆրանսական հիւպատոսարանին մէջ ձերբակալուեր է օսմ. իշխանութեանց կողմէ.

—Պերլին, 29 յունուար.

Պ. Պիզմարք երէկ իրիկուն Պերլին վերադարձաւ ընտանեօք. Կ'ըսուի թէ Ռայխսդագին մէջ բանախօսութիւն մը պիտի արտասանէ ի նպաստ հակընկերվարական օրէնքին.— Վիլհէլմ կայսրը քանի մը ամիսէն նոր թոռնորդի մը պիտի ունենայ. զի Վիլհէլմ Իշխանին կինը նոր զաւակ մը պիտի բերէ.

—Նոյն, Ֆրանսայի սահմանաց մօտ տեղի ունեցած որսորդական նոր դէպքին վրայ խօսելով, կը յիշեցնէ թէ Ֆրանսական լրագիրք դէպքը միայն ծանուցին ու բնաւ խորհրդածութիւն չըրին, և քանի մը ծայրայեղ լրագրերէ զատ, խորհրդածութիւն հրատարակող ֆրանսական լրագրերն ալ ամենակատարեալ պաղարեամբ խօսեցան դէպքին վրայ: Ֆրանսական լրագիրք բնաւ խօսք մը չըսին որ վէճը սաստկացնելու հանգամանք ունենար. Ամէն կողմէ փափաք յայտնուեցաւ գործը լռութեամբ վերջացնելու. Այս բաները Նոյն ֆրանսական հասարակութեան խաղաղասէր զգացմանց նոր ապացոյց մը կը համարի. Ֆրանսացիք անգամ մը եւս ապացուցին թէ ո՛ր աստիճան փափաքող են խաղաղութեան պահպանման. Այս իրողութիւն նոր ոյժ մը կուտայ Եւրոպեան խաղաղութեան պահպանման յոյսերուն.

—Անգլիացի սպայ մը նամակ մը հրատարակելով իտալեան լրագրի մը մէջ, Մասուայի իտալեան զօրաց սակաւութեան կը վերագրէ իտալացի զօրավարաց չարժման դանդաղութիւնը. Կ'ըսէ նաեւ թէ այս աւուր Հապէշք չեն այն Հապէշներն որոց երբեմն դիւրաւ յաղթահարեցին Անգլիացիք, ընդ հրամատարութեամբ Լորտ Նէբիըրի. Այս աւուր Հապէշք աւելի քաջամարտիկ և աւելի վարժ բանակ մ'են. Այս է նաեւ ուրիշ պատճառ մը իտալացի զօրավարաց ցոյց տուած խոհեմութեան.

—Վիէննա, 28 յունուար.

Ի Վիէննա շատ հոգ կ'ընեն ռուսական վեց զօրաբանակաց հրամատարներուն ի Բեդերսպուրկ համախմբման պատճառաւ: Այս համախմբման պատրուակն է խորհրդակցութիւն զինուորական ինչ ինչ կանոնադրութեանց վրայ. Բայց կը կարծուի թէ իրօք պատերազմական խորհուրդ մը գումարուած է. Բեդերսպուրկ հաւաքուած գլխաւոր հրամատարք են զօրավար Կուրքօ, պետ Վարշաւիոյ զօրաբանակին, զօրավար Տրէնդէն (Քիէվի), զօրավար Կանէձքի (Վիլնայի), զօրավար Ռոօբ (Օտեսայի), զօրավար Տօնտուքով Քորսաքով (Կաւկասիոյ), և Տօնի Խազախաց պետ, Սվիադոբոլ Միրսքի իշխան. Այս զօրավարք խորհուրդ կազմած են Զարին հօրեղբօր՝ Նիքոլա Մեծ-Դքսին նախագահութեան ներքեւ.

—Բեդերսպուրկէ կը գրուի առ Նոյն. «Լորտ Ռանտոլֆ Չըրչիլի հետ ամէն տեսակցողներուն կարծիքն այս է թէ անգլեւռուս համաձայնութիւն մը հաւանական է՝ երբ Լորտ Չըրչիլ յիշխանութիւն անցնի Անգլիոյ մէջ.» (Հապա ո՞ւր կը մնան Լորտ Չըրչիլի պահպանողական կուսակցութեան պատկանող Սէնթ Ճէյմս Կազէթի անցեալ օրուան տեսութիւնք՝ Ռուսիոյ դէմ Անգլիացւոց հակակրութեան մեծամեծ պատճառներուն վրայ.)

—Յունուար 26ին Բեդերսպուրկի Ձմեռնային Պալատան պարահանդէսին մէջ գերման դեսպան Պ. Շվայնիձ կ'ընթրէր Զարուհւոյն աջ կողմը բազմած, և Շաքիր փաշա Զարուհւոյն ձախ կողմը բազմած էր. Զարը չընթրեց, այլ սրահներուն մէջ շրջեցաւ, և հրաւիրելոց հետ խօսակցեցաւ.

—Գերմանիոյ Գահաժառանգ Իշխանն որ երեւելի Ֆրանմասոն կամ Ազատ-Որմնադիր մ'է, պատասխանելով իտալացի Ազատ-Որմնադրաց ամանորի բարեմաղթութեանց, յայտնեց թէ այս բարեմաղթութեանց նպատակն է մարդասիրութեան իտէալին յաղթանակն, որ է խաղաղութեան պահպանումը.

—Գերման լրագրաց պատմութեան նայելով, պատերազմական խորհրդի մը մէջ Կուրքօ զօրավար յայտարարեր է թէ հարկ է իմացնել Զարին թէ այժմ ի Բոլոնիա հաւաքուած զօրքն անբաւական է յարձակողական պատերազմի մը, թէ պէտք է առնուազն 20 միլիոն ռուպլ գործածել Բոլոնիոյ ամրութիւններն ամբողջացնելու համար, և երկաթուղեաց երկրորդ գիծ մը շինել, նաեւ վերաշինել կամուրջներն և նոր ուղիներ գծել, ևն. Արդի պատրաստութիւնք պաշտպանողական պատերազմի մը կը բաւեն, բայց պայմանաւ որ ամէն երկաթուղիք բանդուին և ամէն մթերեալ պաշարք այրուին՝ երբ թշնամւոյն արշաւանքն սկսի.

—Պուլկարական կէս-պաշտօնական լրագիր մը կը գանգատի պուլկար եկեղեցականներէն, որք կրօնային պաշտամանց մէջ կը շարունակեն աղօթել Զարին համար. Նոյն լրագիր կը հրաւիրէ Կառավարութիւնն արգիլել այս աղօթք, «որ Պուլկարաց ազգային ըզգացումը կը վիրաւորէ».

—Քրաքով քաղաքն արձան մը պիտի կանգնէ լեհ երեւելի բանաստեղծ Միքքիէվիձի, որ, հայրենիքէն աքսորեալ, սլաւերէնի ուսուցիչ եղաւ Ֆրանսայի ճեմարանին մէջ. 400,000 ֆր. պիտի հաւաքեն Լեհք ազգային հանգանակութեամբ՝ մեծավայելուչ արձան մը կանգնելու համար.

—Թան լըջօրէն կը ծանուցանէ թէ գերման Կառավարութիւնն, որ յոյս ունի մաքսային միութիւն մը հաստատելու Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջեւ, կը մղէ զԻտալիա խզելու աւստրական նոր դաշնագրոյ ֆրանքօ-իտալեան բանակցութիւնները. Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջեւ առեւտրական դաշնագրոյ մը կնքմամբ գերման վաճառականութեան առջեւ կրնան փակիլ քանի մը հրապարակներ. Նոր ապացոյց մ'է այս թէ Ֆրանսայի և Իտալիոյ առեւտրական բանակցութեանց յաջողութիւնը կամ խզումն ո՛չ միայն տնտեսական այլ և քաղաքական կարեւորութիւն ունեցող դէպք մ'է.

—Չեդինեէի ռուս դեսպանն ի Բեդերսպուրկ կանչուեր է.

—Վիլհէլմ Իշխան իւր ծննդեան տարեդարձին առթիւ կիսաբաժնի զօրավար անուանեցաւ.

—Ալզաս-Լոռէնի կուսակալը, նախագահելով նահանգային ժողովոյն նստաշրջանին բացման, բանախօսութեամբ մը յայտնեց նահանգին ելեւմտից բարգաւաճ վիճակն, որոյ շնորհիւ աւելի մեծ գումարներ պիտի կըրնան յատկացուիլ դպրոցներուն և հաղորդակցութեան ճամբաներուն. Ժողովն որոշեց Գահաժառանգ Իշխանի հիւանդութեան առթիւ ցաւակցութիւն յայտնել կայսեր, և բարեմաղթութիւններ ընել անոր ապաքինութեան համար.

—Սերպիոյ կառավարական լրագիրը կը հրատարակէ արքայական հրամանագիր մը, վաւերացնող 20 միլիոն ֆր.ի նոր փոխառութիւնը զոր պիտի կնքէ Սերպիա.

—Նոյե Ֆրայէ Բրէսէ, Ռայխսդագէն գերման կառավարութեան խնդրած 280 միլիոն մարքի զինուորական նոր վարկին վրայ խօսելով, կ'ըսէ. «Օր մը պիտի գայ ուր ժողովուրդք պիտի ըսեն. Ա՛լ չենք կրնար տանիլ այդ բեռը. ա՛լ չենք կրնար նոր զոհողութիւններ ընել. Ահա՛ այս վտանգին Գերմանիա կ'ենթարկէ զԵւրոպիա».

—Թէեւ Պ. Թիձայի բանախօսութիւնը լաւատես երեւոյթ մը ունի, բայց Բէշդլոյդ կը ծանուցանէ թէ մաճառ Նախարարապետին մտերիմներէն մին, որ տեղեակ է նորա խորհրդոց, այս օրերս դրամական կարեւոր գործ մ'ունենալով կարգադրելու, յետաձգեր է ըսելով. «Առայժմ յանձնառութեանց տակ մտնել չեմ ուզեր. զի կը հաւատամ թէ պատերազմ պիտի ծագի.»

—Կ. Պոլսէ անգլ. լրագրաց ուղղեալ հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ կայս. կառավարութիւնն յատուկ կարեւորութիւն մը կուտայ Ադրիանուպոլսոյ ամրութեանց, զորս մեծաւ փութաջանութեամբ յառաջ կը մղէ, և Ադրիանուպոլսոյ զօրաց ամէն պիտոյք լիուլի պիտի հոգացուին ինչպէս կը հոգացուին Կ. Պոլսոյ մէջ գտնուող զօրաց պիտոյք.

—Լայբձիկի դրամաղեղչի դրամատունն իւր տնօրէններուն գողութեան պատճառաւ սնանկացած լինելով, 15,537 բաժնի ներկայացուցիչ 142 բաժնետէրք որոշեցին դատ բանալ տնօրէններուն դէմ.

—Ռուս Կառավարութիւնը նոր կանոնադրութիւն մը հաստատեց քարիւղի կաւկասիայէն արտածումը դիւրացնելու համար. Արտածեալ քարիւղի վրայ ամէն տեսակ տուրք ջնջուած է.

—Հունգարիոյ ելմտացոյցին բացը գոցելու համար, մաճառ կառավարութիւնն որոշեց 26 միլիոն ֆիորինի փոխառութիւն մը կնքել, երաշխաւորութեամբ Ռոթշիլտեան խմբակին, 4 % տոկոսով.

* * *

Ահռելի լուր մը կուգայ Չինաստանէն, առաւել անհաւատալի քան ահռելի. բայց ճշմարտութիւններ կան որք առաւել եւս անհաւատալի են քան ամենէն ահռելի սուտութիւններն.

Եօթն միլիոն մարդկային արարած կորան Դեղին գետին՝ Չինաստանի Նեղոսին՝ վերջին ողողումէն, որ տեղի ունեցաւ սեպտ. 27ին.

Եօթն միլիո՛ն. անկարելի՛ է, անհաւատալի՛ է, պիտի աղաղակէ ընթերցողն առաջին տեսութեամբ. բայց եթէ քիչ մը տեղեկութիւն տանք Դեղին գետի շրջակայ երկրին վրայ և գետին յորդմանց վրայ, սարսափելի իրականութիւնն իւր բոլոր մերկութեամբ կ'երեւի.

Դեղին գետի չուրջը կը տարածին անհուն դաշտեր պարարտ և բարեբեր հողով մը ծածկուած, որ աշխարհի ամենէն արգաւանդ երկիրներէն մին կ'ընէ Չինաստանի այս մասն. Ամէն ծառ, ամէն տունկ հսկայօրէն կ'աճին հոն. Բրինձի մշակները թեթեւապէս կը հերկեն հողն, և տարին երկիցս չըքնաղ հունձքեր կը քաղեն: Հետեւապէս, Չինացիք, գերազանցապէս հողագործ ցեղ, միլիոններով դիզուած են Դեղին գետի եզերաց վրայ. Իրաւ, երկիրն, յաճախակի ողողմանց և բրինձի մշակութեանց պատճառաւ, վատառողջ կլիմա մը ունի. բայց հողին բարեբերութիւնն անտես ընել կուտայ զայս անպատեհութիւն.

Դեղին գետը, կամ Հօանկ-Հօա, աշնան անձրեւներով ստուարացած, մերթ ընդ մերթ մինչեւ տասնապատիկ կ'աճի, և լեռներէն կը գահավիժի՝ մէկ ժամու մէջ 12 մղոն ընթանալով. Չինացի ճարտարագէտք, ամէն տարի հազարաւոր գործաւորներ աշխատցնելով, հողային ամբարտակներու ահագին պատուարի մը ետին կը սանձեն չինական Նեղոսին կատաղութիւնը. Բայց ճիշդ այն պատճառաւ որ Դեղին գետը մեծ բարեբերութիւն կուտայ իւր թրջած հողերուն, մեծապէս վտանգաւոր է իւր եզերաց վրայ բնակողներուն. Նեղոսին պէս, Դեղին գետն ևս բուսական ընտիր աւազ մը բշխելով կը բերէ իւր անցած լեռներէն ու դաշտերէն, և կը ցանէ իւր ճամբու վրայ. Այս հող անդադարապէս նորանոր խաւեր կը կազմէ գետին յատակին վրայ, և գետին մակարդակը կը բարձրացնէ, որով անհրաժեշտ հարկ մը կը ծագի շարունակ նորոգելու, բարձրացնելու և ամրացնելու գետին ափանց վրայ բարձրացող պատուարներն.

Արդ, սեպտ. 27ին, Դեղին գետն յոյժ ստուարացած և բարձրացած էր, և իւր սովորական արագութեամբ կը հոսէր, երբ պատուարներէն մին ճեղքեցաւ, պատ մը փլաւ, և կատաղի ու անդիմադրելի հեղեղ մը պոռթկաց անպաշտպան դաշտերուն վրայ. Տասն երեք մղոն լայնութեամբ և տասն ոտք խորութեամբ հեղեղ մ'էր այս, որ ժամը քսան մղոն արագութեամբ կ'իջնէր միլիոնաւոր բնակչօք ծածկեալ անհուն դաշտերուն վրայ, և կը քշէր կը տանէր ճամբուն վրայ պատահած ամէն բան, տուն, ծառ, մարդիկ մինչեւ իսկ մանր գետեր, որոց ջուրը կը խառնուէր Դեղին գետէն եկող հոսանքին հետ.

Ի՞նչպէս կարելի էր ազատիլ վերահաս աղէտէն. Ջուրն աւելի արագ կ'ընթանար քան ամենէն սրընթաց նժոյգը. Լեռներ չկային ապաստանելու համար. Միապաղաղ եւ հարթ դաշտ մ'էր, ուր ժամերով վազել պէտք է միայն երեք ոտք բարձրութեամբ բլրակի մը հանդիպելու համար. Փախչելու փորձ չփորձող Չինացիք աւելի բարեբաստ եղան, զի շուտով եւ քիչ տանջանքով մեռան. Տասն հազար քառակուսի փար-

---

—)(9)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՓՕՐԹԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱԿՕՊԷ

ՍԻՐԱՅԻՆ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆ

—Մօ՛րս... բայց այդ վայրկենին չէի գիտեր թէ մայրս կենդանի՞ էր... կրնար լինել որ դուք ալ կորսուած լինիք, դու եւ Պ. [illegible]: Դառնապէս կ'արտասուէի, ամենուդ անունը կուտայի. այդ երիտասարդն առաջարկեց ինձ գալ տեղեկանալ թէ մայրս տուն վերադարձա՞ծ էր... ես չուզեցի սպասել. արդէն հիւանդանոցին մէջ չպիտի պահէին զիս, վասն զի ամէն վայրկեան նոր վիրաւորեալներ կը հանէին. իւր թեւը մտայ, կառք մը գտանք եւ հոն հեծանք միասին...

—Լաւագոյն էր որ առանձին կառք հեծնայիր:

—Ոյժերս սպառած էին... յուզումէս ընկճած էի... կ'երկնչէի որ կառքին մէջ դարձեալ կը նուաղիմ... ի՞նչ կը լինէր յայնժամ:

—Եւ այդ պատճառաւ նախամեծար սեպեցիր առանձինն ճանբորդել օտարականի մը հետ: Շատ կը փափագիմ հաւատալ որ չարաչար չգործածեց այդ կացութիւնը, բայց...

—Ա՛հ, շատ առաջ գացիք, գոչեց Տիկին Նուազէ: Հիմայ ալ ելեր էք ուրիշները կը դատէք ձեր վրայ որ միշտ ցոփակեաց մ'էք եղած.

—Շնորհակալ եմ ձեր մեծարանքէն:

—Մարդ մը որ աղջիկ մը կ'ազատէ, կը յարգէ զնա, քանի որ ազատած է, սիրելիս:

—Գիտեմ թէ վիպասանութեանց մէջ սովորաբար այդպէս կը պատահի, բայց ո՛չ յաճախ իրական կենաց մէջ:

—Հօրեղբա՛յրս, ըսաւ Սիմոնէ հաստատուն ձայնիւ, կը հաւատամ ձեզ թէ Պ. Պօզրէյիս յոյժ պատշաճ վարմունք մ'ունեցաւ: Մօրս վրայ խօսեցաւ, հարցուց թէ հայրս ո՞ղջ է տակաւին, եւ թէ եղբայր եւ քոյր ունէի՞:

—Գուցէ կ'ուզէր հասկնալ թէ ժառանգութեա՞ն տէր աղջիկ մ'էր իւր ազատածը:

—Կարծեմ թէ անիրաւ ես, սիրելի հօրեղբայրս: Ի՞նչ պէտք կայ չարն ենթադրելու: Շատ բնական էր որ այդ երիտասարդը տեղեկութիւն հարցունէր իմ ընտանեկան վիճակիս վրայօք, վասն զի կը տեսնէր զիս որ արտասուագին կ'ըսէի թէ մեն միայնակ պիտի մնամ աշխարհիս վրայ:

—Է՛հ, քանի որ դու եւս կ'ստանձնես նորա պաշտպանութիւնն, ես կը լռեմ, վասն զի կը տեսնեմ թէ ո՛չ զքեզ պիտի կարենամ համոզել... եւ կը մեկնիմ: Անշուշտ մեծ պէտք ունիք հանգստանալու:

Կ'ընկերանա՞ք ինձ Էտուառ:

Էտուառի փափագածն ալ այս էր, վասն զի դառն էր այս տեսարանը, մանաւանդ իրեն համար, որ անշահ եւ գրեթէ ծաղրելի դեր մը կը կատարէր անդ:

Արդէն Բօլ հօրեղբայրը կ'սկսէր նշմարել թէ շատ առաջ գնացած էր եւ թէ այդպիսի փափուկ հարցումներ ուղղելու չէր առ Սիմոնէ, նորա ապագայ ամուսնոյն առջեւ:

Եւ Սիմոնէ գուշակեց անշուշտ թէ ինչ վշտի մատնուած էր հէգ Էտուառը, վասն զի ըսաւ նմա, խանդաղատանօք բռնելով երիտասարդին երկու ձեռները.

—Պիտի ներէք ինձ, այնպէս չէ՞, ուրիշի մը միջոցաւ ազատուիլս... Աւելի քաղցր պիտի թուէր ինձ, եթէ դուք եղած լինէիք, այլ յանցանքը ձերը չէ, եթէ բազմութիւնն անջատեց զմեզ:

Այս արդարացուցման խօսքերուն մէջ թեթեւ չարամտութիւն մը կար թերեւս: Էտուառ աղէկ կողմը միայն նշմարեց եւ շնորհակալութիւն յայտնեց սրտազեղմամբ:

Տիկին Նուազէ ցուրտ կերպարան մ'առած էր: Տագրը նեղացուցած էր զինքը, իւր զգայուն գաղափարներն հարուածելով, եւ Էտուառ՝ որ յիրաւի մասնակցութիւն մը չունէր այս ամենուն մէջ՝ ինք տուժեց անոնց հետեւանքը: Այրին թողուց զանոնք որ մեկնին, առանց մխիթարական խօսք մ'ուղղելու, եւ Բօլ հօրեղբայրն ալ չփորձեց մեղմացունել նորա սիրտը:

Զայրացած, բորբոքած էր Բօլ հօրեղբայրն, այնպէ՛ս ինչպէս կը բորբոքի մէկը որ յիմարութիւններ միայն ըրած եւ ըսած է. եւ երբ փողոց ելաւ՝ բարեկամին հետ, կանգ առաւ մայթին վրայ եւ հարցուց նմա յանկարծ.

—Ի՞նչ կը խորհիք դուք այս ամենուն վրայ:

—Ի՞նչ կուզէք որ խորհիմ, պատասխանեց Սիմոնէի թեկնածուն. Դէշ բաղդ մ'ունեցանք... Բայց չեմ կարող հաւատալ որ Տիկին Նուազէ չուզէ այլ եւս ընդունել զիս:

—Կը սխալիք, սիրելիս: Այս կինն յիմար է... կատարելապէս յիմար... և գուցէ խելքին փչէ աղջիկը պարտաւորել որ ամուսնանայ այդ սիրուն պարոնին հետ զոր տեսանք: Իւր վիպասէր ուղեղին մէջ այնպիսի իտէալ մ'է կազմած ուստից չուզեր հրաժարիլ եւ զոր այդ Պօզրէյիսը կատարելապէս կ'անձնաւորէ:

—Այդ բանը պատճառ մը չէ որ Օր. Նուազէ իւր չճանչցած մէկ մարդուն սիրահարուի:

—Բարեբաղդաբար սխալ է ձեր ենթադրութիւնը: Սիմոնէ իւր հօր կը նմանի, խոհական աղջիկ մ'է, մինչեւ իսկ շատ խոհական... բայց ես մօրը ազդեցութենէն կ'երկնչիմ:

—Կը կարծեմ թէ վտանգը կը չափազանցէք:

—Պիտի տեսնենք: Ո՞ւր կ'երթաք այժմ:

—Ո՞ւր կրնամ երթալ այս ժամուս: Տուն կը վերադառնամ:

—Լաւ ուրեմն, կառքով տանիմ զձեզ: Աւելի շուտ կը հասնինք: Մտէ՛ք. ճամբան կը խօսինք:

Էտուառ կառք մը հեծաւ. Բօլ իւր բարեկամին հասցէն տուաւ կառապանին, եւ կառքն սկսաւ ընթանալ դէպ ի Լաֆիդ փողոց:

—Նախ եւ առաջ հարցում մը, ըսաւ Պ. Նուազէ: Եղբօրդուստրս կը սիրէ՞ք:

—Կ'ենթադրեմ թէ այդ մասին տարակուսելու չէիք, պատասխանեց Էտուառ զարմացած:

—Միթէ չէք ըմբռներ: Քաջ գիտեմ թէ Սիմոնէ հաճոյ է ձեզ եւ թէ զայն կնութեան առնլով ուրախ ամուսնութիւն մը կատարած պիտի լինիք, ամէն տեսակէտով: Համոզուած իսկ եմ թէ կատարելապէս երջանիկ պիտի ընէք զայն. բայց կը հարցունեմ թէ կը սիրէ՞ք զայն... սիրո՞վ:

—Այո՛, սիրով կը սիրեմ: Ե՞ր այդ հարցումը:

—Վասն զի եթէ ձեր նպատակը պատշաճաւոր ամուսնութիւն մը կատարել լինէր, խորհուրդ պիտի տայի ձեզ որ հրաժարիք: Սիմոնէ չքնաղ աղջիկ մ'է եւ ամէն յատկութիւններով օժտեալ, սակայն գլխուն վերեւ ունի մայր մը որ կ'երկնչիմ թէ նորա ընտանեկան երջանկութիւնը խանգարէ:

—Աղէտներն այդ քան հեռուստ գուշակելու վարժ չեմ, պատասխանեց սիրատենչն Էտուառ, ժպտելով: Բաւական է որ կինս սիրէ զիս: Յանձն կ'առնում զօքանչս կարգի բերել:

—Աս անիծեալ դէպքէն առաջ դժուարութիւն չպիտի կրէիք: Այժմ որ սատանան մտաւ գործին մէջ, դէմերնիս հանելով այդ քընքոյշ երիտասարդը, սակաւ ինչ կը դժուարանայ գործերնիդ: Մէկ անգամէն վէպի դիւցազնի մը կարգն անցնելու բաղդն ունեցաւ... եւ իւր դերին յարմար դէմք մ'ունի: Այսքանը բաւական է որ յիմար Օգդավին պաշտպանէ զայն: Եթէ քիչ մ'ալ ճարտար է, կրնայ ինքզինքը սիրցունել տալ... եւ կը կարծեմ թէ ճարտար լինի. շատ վարպետ կատակերգութիւն մը խաղաց մեզ: Դիտեցի՞ք իւր կեղծաւոր ձեւերն, երբ անունն ու հասցէն հարցուցի:

—Երկուքն ալ յայտնեց սակայն եւ կրնաք ստուգել:

—Եթէ Կրանտ Օթէլ իջեւանած է, մըտադիր եմ վաղն իսկ երթալ անդ: Բայց մարդ մը չ'կրնար Պօզրէյիս կոչուիլ, Պօզրէյիս Բարիզու մէկ փողոցին անունն է:

—Կրնայ ինքն ալ այդ անուամբ կոչուիլ:

—Հապա ժառանգութիւնը զոր ձեռք բերած է Մորիս կղզին, հաւատացի՞ք այդ պատմութեան: Եթէ իւր կարծեցեալ մօրեղբայրը Սէն-Է-Ռուալի մէջ մեռած լինէր, կարելի էր երթալ տեղեկանալ. իսկ Մորիս կղզին ո՛չ դուք ո՛չ ես յանձն կ'առնունք ուղեւորել, ստուգելու համար: Առած մը կը յիշեմ որ այս պարագային կը յարմարի կարծեմ «հեռուէն եկողը կարող է ուզածին չափ ստել»:

—Համամիտ եմ ձեզ... բայց եթէ, Աստուած մի՛ արասցէ, գործերն աւելի առաջ տարուին, անտարակոյս Տիկին Նուազէ չպիտի ամուսնացնէ իւր դուստրն, առանց կանխաւ տեղեկութիւն քաղելու:

—Ինքն. ա՛հ, սիրելիս, դուք այդ կինը չէք ճանչնար: Կը կրկնեմ ձեզ թէ յիմար է... բոլորովին յիմար... եւ եթէ ժամանակաւ չմերժեց իմ խեղճ եղբօրս ձեռքը, Պօզրէյիս մը ընտրելու համար, պատճառն այն է որ առիթը չներկայացաւ... եւ եթէ իւր ձեռքը մնար, աղջկանն ընել պիտի տար ինչ որ ինք չկրցաւ ընել:

(Շարունակելի)

սախ տեղ և 3,000 բազմամարդ գիւղեր, իրենց բոլոր բնակչօք, քանի մը ժամու մէջ ծածկուեցան նոր ջրհեղեղին ջուրց ներքեւ, անհամար հունձքերով, դուարներով ու գոյքերով. Բայց անպէս աչառելի են աւեական այս մեծամեծ աղէտք որ Հօանկ-Հոյի այս ողողման եօթն միլիոն զոհերը տակաւին քիչ բան մ'են բաղդատմամբ սովու պատճառաւ Շանի երկրին՝ Չինաստանի մէկ ուրիշ մասին՝ քանի մը տարի առաջ տուած զոհերուն թուոյն։

Չինաստանի կառավարութիւնը կարեւոր տնօրէնութիւններ հրամայեց՝ արկածելոց ողջ մնացեալ մասին օգնութիւն հասցնելու համար, ինչպէս և գետոյն պատուարները նորոգելու համար։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎ

Խառն ժողովն ի նիստ գումարեցաւ երէկ Ղալաթիոյ Նորակառոյց խորհրդարանին մէջ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ. Մագսուտ Սիմոն պէյի և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.

1. Եւդոկիոյ գաւառական ժողովոյ կողմէ վիճակին առաջնորդ ընտրուած էր Այվատեան Արժ. Սահակ վարդապետն, որ իբր առաջնորդական տեղապահ անդ կը գտնուի. ժողովն ընդունելով ընտրութեան տեղեկագիրն, օրինաւոր գտաւ եւ վաւերացուց կատարուած ընտրութիւնը։

2. Ժողովն որոշեց շնորհակալութեան գիր գրել Պրուսայի և Նիկոմիդիոյ Գեր. Առաջնորդաց այն ջանքերուն համար որովք յաջողած էին իրենց մայրենի եկեղեցւոյ գիրկը վերադարձնել նոյն տեղերու շրջակայ մէկ գիւղի ազգայիններն որք պապականութեան դիմելու միտում ունեցած էին։

3. Սեբաստիոյ Զառա գիւղի ազգայինք խնդրած էին որ իրենց գիւղը Սեբաստիոյ առաջնորդութենէն զատուելով առանձին առաջնորդութիւն մը լինի և առաջնորդ կարգուի Զառացեան Արժ. Մովսէս վարդապետը. ժողովը նկատողութեան առնլով զայս խնդիր, որոշեց գրել Սեբաստիոյ Գեր. Առաջնորդին որպէս զի լսելով այդ գիւղացւոց գանգատներն հարկ եղածն ի գործ դնէ և եթէ յարմար գտնէ, Զառացեան Արժ. Մովսէս վարդապետն այդ գիւղը ղրկէ իբրև հովիւ, ենթարկեալ իւր իրաւասութեան և իշխանութեան։

4. Վաւերացուց Մալաթիոյ գաւառական ընդհանուր ժողովոյ կազմութիւնը։

5. Ժողովը կազմեց Դատաստանական Խորհուրդն և զբաղեցաւ այլ եւ այլ խնդիրներով։

Ռուսիայէն առնուած նամակներ ցաւօք կը խօսին Պ. Ռափայէլ Պատկանեանի առողջական վիճակին վրայ որ այս օրերս շատ խախտուած է. Պ. Պատկանեան Կ. Պոլսէ մեկնելէ յետոյ ամիս մը անկողնոյ ծառայած և ապա Մոսկուա ուղեւորած է, ուր առաջնակարգ բժիշկներ կը դարմանեն զինքը. Պ. Պատկանեան իւր լսելիքը կորուսած է։

Կը լսենք թէ կանխահաս է հայ ձեռքակալելոց արձակման լուրը, զոր երէկ վերջին ժամուն հաղորդեցինք։

ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆՆ ԵՒ ՌՈՒՍՃՈՒՔԻ ՀԱՅՔ

Սոֆիայի մէջ հրատարակեալ Լը Պիւլկար ֆրանսերէն թերթն՝ Ամանորի առթիւ Ֆերտինանտ իշխանին ուղղեալ շնորհաւորական հեռագրոց գլխաւորներն յիշելու առթիւ, հրատարակած է Ռուսճուքի հայոց առաջնորդական Տեղապահ Արժ. Տ. Կարապետ Ալագ. Քահանայ Պօյաճեանի կողմէ Ն. Բարձրութեան ուղղեալ հեռագրոյ պատճէնն, որ է հետեւեալն.

Առ Ն. Սէրենիսիմ Բարձրութիւն Ֆերտինանտ
Ա. իշխանն Պուլկարիոյ

Ռուսճուք քաղաքի հայ հասարակութիւնը բարեբաղդ կը համարի զանձն որ Նոր տարւոյն առթիւ կարող կը լինի արտայայտել Ձեզ իւր խորին անձնուիրութիւնն եւ իւր ջերմ իղձերը մատուցանել Ձեր արքայական Բարձրութեան, աղօթելով առ Բարձրեալն՝ վասն երկարութեան կենաց եւ վասն բարօրութեան Նորա։

Առաջնորդական Տեղապահ
Տ. Կարապետ Ա. Քահանայ Պօյաճեան

ԱԹՈՌ ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ
Գրեց
ՄԱՂԱՔԻԱ ԵՊԻՍԿ. ՕՐՄԱՆԵԱՆ

Կարնոյ Նախորդ Գեր. Առաջնորդին նոյն կարեւոր աշխատասիրութիւնն, որ՝ ինչպէս ժամանակին ծանուցինք ի լոյս ընծայուած է Էջմիածնայ Տպարանէն, սպառելու վրայ լինելով, Թագաւորակաութիւ օրինակները բազմաց խնդրանօք մայրաքաղաքս ղրկուած են եւ կը գտնուին միմիայն Ղալաթիա, Մահմուտիյէ փողոց, թիւ 15 «Արշակեան եւ Փանոսեան Թղթավաճառանոցը»։

Գին հինգ ղրուշ
1516   3—3

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը սովորական շքով տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիյէ մզկիթին մէջ. Միջօրէին, Վեհ. Սուլթանն՝ հանդիսական կառքով մզկիթը գնաց, դէմն ունենալով Թիկնապահ Նամըգ փաշան և արքունեաց հրամանատար Ղազի Օսման փաշան. Կրօնական արարողութենէն յետոյ, զօրահանդէս մը կատարուեցաւ, զոր Վեհ. Սուլթանը դիտեց մզկիթի պատուհանէն և յետոյ Եըլտըզի պալատը վերադարձաւ բաց կառքով որոյ երիվարներն իւր ձեռօք կը վարէր։

Սէլամլըքի հանդէսը դիտելու համար Վեհ. Սուլթանի մասնաւոր արկեղ պաշտօնատան մէջ կը գտնուէին ֆրանսական դեսպանն ու դեսպանուհին, առաջին թարգմանին ու զինուորական կցորդ Գաֆարէլ գնդապետին հետ, Ռուսիոյ կայսեր թիկնապահն ծովային նախարարութեան օգնական Սդրաքոֆ կոմսն ու կոմսուհին, սպանիական դեսպանատան առաջին թարգմանն և այլ օտարազգի երեւելիք։

Սէնեկալտ Բաղըր պէյ այդ պաշտօնատունն երթալով յանուն Վեհ. Սուլթանին մեծարեց այցելուներն և Ն. Վեհ. հաճառութեան կայս. բարեւներն հաղորդեց Մոնդեպելլօ կոմսին ու կոմսուհւոյն և Զարին թիկնապահին ու Նորա կնոջ։

ՊԱՌՈՆ ՏԸ ՀԻՐՇ

Նախընթաց օր Մեծ-Եպարքոսին կողմէ յատուկ պաշտօնեայ մը Պառոն տը Հիրշի քով երթալով Ն. Բարձրութեան կողմէ հրաւիրեց զՊ. տը Հիրշ ի Բ. Դուռն. Պառոնն անհանգիստ լինելով չկրցաւ իւր ներկայութեան ընդունիլ յիշեալ պաշտօնեան ո՛չ ալ անձամբ պատասխանել Բարձր. Քեամիլ փաշայի հրաւէրին։

Երէկ առաւօտ կայս. պալատան թիկնապահաց մին Պառոնին մօտ երթալով ծանոյց նմա թէ Վեհ. Սուլթանը կը փափագէր որ երկու երեք օր եւս մնար ի Կ. Պոլիս և թէ հրամայուած է առ որ անկ է նորա հաշուական խնդրոյն կարգադրման համար. Պառոնն համակերպելով հանդերձ Ն. Վեհափառութեան այս փափագանաց՝ երէկ, միջօրէին, Վիէննա շոգենաւը գնաց, զոր յատկապէս վարձած է իւր ուղեւորութեան համար, և անդ պիտի մնայ քանի մ'օր իւր առողջական վիճակը դարմանելու։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ելմտական Նախարարութիւնը ձեռնարկած է կանոնաւորել բոլոր հաշուական գործողութիւնները. Նոյնպէս իւր կողմէ պատրաստուած մէկ կանոնագիրն, ի մասին ոչխարի տուրք գանձման, վաւերացեր է Պետական Խորհրդոյ և Նախարարաց Խորհրդոյ կողմէ՝ կայս. Իրատէն եւս այսօր վաղը կ'ելնէ. Այս կանոնագիրը կը պարունակէ ոչխարի տուրք գանձման եղանակն ինչպէս նաեւ առ այդ կարգեալ պաշտօնէից պատասխանատուութեան աստիճանը. Նոյնպէս տասանորդական տուրք վարձակալներու կողմէ կառավարութեան վճարելի գումարներու արագ գանձումն օրէնքի ներքեւ առնուած է. Վերջապէս յառաջիկայ մարտէն սկսեալ Տէրութեան հասութից գանձումն ամենայն կանոնաւորութեամբ պիտի կատարուի։

ԿԱՅՍ. ՊԱՐԳԵՒ

Վեհ. Սուլթանն հազար ոսկի շնորհած է Պոլսոյ Սուլթան Ահմէտ թաղի Նագգաշ Թէքքէսին ի նորոյ կառուցանելու համար։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ

Կ'ըսուի թէ այն յանձնաժողովն, որ Թուրքիոյ բոլոր վարժարանաց ուսմանց յայտագիրն հիմնովին փոփոխելու համար կազմուած էր, մէկ քանի դասեր աւելցուցեր է Միլքիէ վարժարանի ուսմանց յայտագրոյն վրայ եւ տարի մ'ալ աւելցուցեր է նոյն վարժարանի շրջանին վրայ։

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ՁԵՌՆԱՐԿՔ

Լ. Հէրէլտ կ'իմանայ թէ զանազան ծրագրեր ներկայացուած են Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութեան՝ Ոսկեղջեր ափանց վրայ քարափի մը և վաճառատանց շինութեան, ինչպէս նաեւ Իսկէնտէրունէն մինչեւ Հալէպ նեղ բացութեամբ երկաթուղւոյ մը հաստատման համար, գիծ մ'ալ երկարելով մինչեւ ի Պիրէճիք, որ Եփրատայ վրայ. Քարափանց շինութեան ձեռնարկը խնդրող անձին անունն յայտնի չէ. Իսկ երկաթուղւոյ արտօնութիւնը խնդրողն է Բ. Դրան նախկին խորհրդական Պ. Թառէնի որդին։

Իսկէնտէրունէն մինչեւ Հալէպ եւ Պիրէճիք երկաթուղւոյ մը հաստատման ծրագիրն ըստ ինքեան լաւ է, կ'ըսէ անգլօ-ֆրանսական թերթն, այլ ինչպէս մէկ ճիւղը պիտի նկատուի Իսկէնտէրուն-Հալէպ-Ուրֆա-Տիարպէքիրի գծին որոյ մենաշնորհն ուրիշ խնդրողներ ալ կան։

Պ. Թառէնի ներկայացուցած դրամատերց խումբն հաստատուն երաշխաւորութիւն մը կը պահանջէ մինչեւ Հալէպ շինուելիք գծին վրայ գտնուող տեղերու տասանորդի տուրք համար, իսկ Պիրէճիքի գծին համար երաշխաւորութիւն չպահանջուիր։

ՀԵՌԱԳԻՐ ՔԱՐԲԵՐԴԷՆ

Քարբերդի Հողի գիւղէն Թուրքերու և Հայոց ստորագրութեամբ Թարիգի ուղղեալ հեռագիր մը դառնապէս կը գանգատի Հիւսնի պէյ անուն հռչակաւոր չարագործին դէմ որ կերպ կերպ չարիքներով կը կեղեքէ եղեր այդ գիւղի թէ՛ իսլամ և թէ՛ քրիստոնեայ ժողովուրդն. Հեռագիրը կը թուէ Հիւսնի պէյի գործած մարդասպանութիւններն, առեւանգութիւններն և այլ չարագործութիւններն և յիշելով զրոյց մը թէ Հիւսնի պէյ, որ այժմ Սեբաստիոյ մէջ կը դատուի, իւր հարստութեան շնորհիւ ազատ պիտի թողուի, կը յայտարարէ որ եթէ այդ չարագործ անմեղ հռչակուելով Քարբերդ վերադառնայ, ժողովուրդը նորա ճիրաններէն ազատելու համար պիտի ստիպուի իւր բնակութիւնը խմբովին այլուր փոխադրել։

Հեռագիրն ի վերջոյ կայս. կառավարութենէն արդարութիւն կը խնդրէ այդ չարագործին դէմ։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ ՄԻՋԱԴԷՊԸ

Կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպանատան նախորդ խորհրդական Պ. Լմպէռ, այժմ պաշտօնեայ արտաքին գործոց նախարարութեան ի Բարիզ, Պ. Ֆլուրէնսի կողմէ պաշտօն ստացեր է ֆրանսական կառավարութիւնը ներկայացունել այն քննութեան մէջ որ պիտի կատարուի Դամասկոսի միջադէպին վրայ (զոր ծանուցինք համառօտիւ երէկի թուով). Յայտնի չէ տակաւին թէ Բ. Դուռը զո՛վ պատուիրակ պիտի կարգէ. (Մօնիթէօր)

ՊՈՒԼԿԱՐ ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Պուլկար լրագիրք իրենց վերջին թիւերով հրատարակած են 1887 տարւոյ վերջը Թուրքիոյ մէջ գտնուող պուլկար վարժարանաց, ուսուցչաց և աշակերտաց մէկ վիճակագիրն որ զուրկ չէ հետաքրքրութենէ։

Այդ վիճակագրէն կ'երեւի թէ Թուրքիոյ մէջ կան ընդ ամենն 499 պուլկար վարժարանք տղայոց և 42 վարժարանք աղջկանց համար. Ուսուցչաց թիւն է 569 և ուսուցչուհեաց 71. այդ վարժարանաց մէջ կ'ուսանին 21,737 մանչ տղայք և 2073 աղջիկ։

Աւասիկ անոնց բաժանումներն.

Սելանիկի գաւառին մէջ կան 86 վարժարանք, 139 ուսուցիչք և ուսուցչուհիք և 4327 երկսեռ աշակերտք.

Սէրէզի գաւառին մէջ՝ 67 վարժարանք, 75 ուսուցիչք և ուսուցչուհիք, և 3569 երկսեռ աշակերտք.

Իւսքիւպի (Սքօբիա) գաւառին մէջ՝ 78 վարժարանք, 108 ուսուցիչք և ուսուցչուհիք և 3484 աշակերտք.

Պիդիօլայի գաւառին մէջ՝ 127 վարժարանք, 166 ուսուցիչք և 7032 աշակերտք.

Ադր. Պոլսոյ Նահանգին մէջ՝ 131 վարժարանք, 149 ուսուցիչք և 5281 աշակերտք.

Ի Կ. Պոլիս՝ 2 վարժարանք, 3 ուսուցիչք և 117 աշակերտք.

Աստնցմէ զատ մանր տղայոց համար կան 48 նախակրթարանք ի Կէվէկլի, Չինէնօ, Տուպնից, Կիւմիւլճինա, ևայլն.

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆՔ ԵՒ ՄԵԿՆՈՒՄՆՔ

Վրացի ծանօթ հնախոյզ Պ. Պաքրաձէ պետական խորհրդական, նախընթաց օր մայրաքաղաքս եկաւ քննութիւն մը կատարելու համար այն գժտութեանց վրայ, որք ծագած են Աթոս լերան վրաց վանքին և յունաց միջեւ. Միւս կողմէ, Պ. Պաքրաձէ հնագիտական խուզարկութիւններ պիտի ընէ Վրաց պատմութեան համար թէ՛ աստ և թէ՛ Այնորոզի վանուց մէջ։

—Օր. Դառեալ Ղորղանեան, հայ արուեստագիտուհին և Տիկին Նաթալի Բալինովքի, իւր ռուս ընկերուհին նախընթաց օր մեկնեցան մայրաքաղաքէս.

—Երէկ իրենց պաշտօնատեղիներն ուղեւորեցան Երզրումի նահանգին ոստիկանաց գնդապետ Սաադէ պէյ և Պէնկազիի տէֆթէրտար Մէհմէտ Սաատ պէյ.

—Երէկ Կէլիպօլուէն մայրաքաղաքս եկաւ արքունի կալուածոց տնօրէն Ֆէյզի պէյ.

—Փիլիպէի կաթոլիկ եպիսկոպոս Տ. Մէնինի Հռոմ ուղեւորեցաւ երէկ.

—Սալոնիկոյի Միրլիվա Ալիեան փաշա և Բարձր. Սալոնիկոյի թիկնապահ հեծեալ զօրաց տեղապահ —գնդապետ Նազմի պէյ երէկ Տէրսիմ ուղեւորեցան ռուսական շոգենաւով. Նոյն շոգենաւով և Թրեպիզոնի ճամբով Լոնտոն ուղեւորեցաւ Ծովային Միրլիվա Րիզա փաշա օդափոխութեան համար։

ՖԵՐՏԻՆԱՆՏ ԻՇԽԱՆՆ Ի ՓԻԼԻՊԷ

(Մասնաւոր հեռագիրք Սթամպուլի)

ՍԼԻՎՆՕ, 2 Փետր. — Ֆերտինանտ իշխանը Սլիւնօի մէջ նոյնքան եռանդագին ընդունելութիւն մը գտաւ ի Սլիւնօ որքան գտած էր յԵսկի Զաղրա և իւր այցելած միւս քաղաքները. Ընդունելութիւնը տեղի ունեցաւ ամենուրեք կատարուած հանդիսաւորութեամբ. Այնքան յոգնախուռն բազմութիւն լցուած էր, որ իշխանական թափօրն հազիւ կրցաւ անցք մը բանալ Ս. Տեմետրիոս եկեղեցին երթալու համար, ուր գոհաբանական աղօթք երգուեցան.

Երեկոյին զինուորական ակումբին կողմէ պարահանդէս մը տրուեցաւ, ի պատիւ իշխանին. Քաղաքը զարդարուած էր ազգային դրօշակներով. Հրախաղութիւնք և լուսավառութիւնք կատարուեցան։

Ցերեկին, իշխանն աչքէ անցուց պահապան զօրաց գնդերն և ապա այցելեց քաղաքին վարժարաններն ու չուխայի գործարանը.

Այս առաւօտ իշխանն իւր բոլոր հետեւորդաց հետ Փիլիպէ ուղեւորեցաւ, Քարնապատի ճամբով։

* * *

ՓԻԼԻՊԷ, 2 Փետր. — Սլիւնօէն կը հեռագրեն թէ իշխանն երէկ այցելելով քաղաքին բանտը, ներում շնորհեց է քանի մը քաղաքական յանցաւորաց որք դատապարտուած էին [illegible] 18ի գործոյն մէջ մասնակցութիւն ունենալնուն պատճառաւ։

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է որ Մաքրիգիւղի Զօպան Չէշմէսի կոչուած տեղւոյն շրջակայքն յիսուն տան համար չորս հարիւրական կանգուն տեղ տրուի այդ գիւղին մէջ աստ անդ բնակող գաղթականաց, տուներու շինուելիք տեղերն որոշուի և մզկիթ մը ու վարժարան մը կառուցուի.

—Երէկ գիշեր պարսկական դեսպանատան մէջ շքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ որուն ներկայ էին օսմանեան բարձրաստիճան պաշտօնատարք և մայրաքաղաքիս օտար դեսպանաց շատերը.

—Քաղաքային պաշտօնէից հանգստեան թոշակի վարչութեան տնօրէն Թէվֆիգ փաշա մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ լինելով իւր պաշտօնատեղին չյաճախեր.

—Ֆ-- կ'ըսէ թէ Սկիւտարի մէջ կին մը զաւակ անցուցած և այդ պատճառաւ մեռած լինելով, երկու բժիշկք իրարու կը վերագրեն այս աղէտը, և այս պատճառաւ բուռն վիճաբանութիւնք ծագած են բժշկական դասուն մէջ.

—Սիրքեճիի շրջակայքը բնակող Թուրք մը տասն-հինգ օր առաջ ուրիշ տուն մը հիւր կերթայ և անդ յանկարծամահ կը լինի. Տնեցիք առանց նորա ազգականաց և ոստիկանութեան իմաց տալու Էյուպի գերեզմանատան մէջ թաղել կուտան զայն.

Մեռեալին կինն ու աղջիկն ոստիկանութեան դիմելով կը յայտարարեն թէ մեռեալը բաւական ստակ ունէր վրան և թէ այս պատճառաւ թունաւորուած էր. Ոստիկանութեան պաշտօնեայք և բժիշկներ անմիջապէս գերեզմանատուն երթալով դիակնութիւն կը կատարեն, որով թունաւորման ինչ ինչ նշաններ կը գտնեն դիակին վրայ. Բժիշկները մեռեալին ուղեղն ու թոքն առած են.

—Հ-ֆ-ֆ-- կ'իմանայ թէ Իւսկիւպի Նախորդ Նախք Ֆէյզուլլահ Շիւքրի էֆէնտի իւր ինչ ինչ ապօրէն ընթացից պատճառաւ դատաստանի ենթարկուելով մէկ տարուան բանտարկութեան դատապարտուեր և թէ յետոյ վճռաբեկ ատեանին դիմեր է.

—Պուքրէշի Էփօք-Օռէժ լրագիրը կ'ըսէ թէ, Բիրօցի ճամբով առնուած լրոց նայելով, ի մօտոյ կարեւոր փոփոխութիւնք պիտի լինին Սոֆիայի մէջ. Պ. Ստամպուլոֆի նախարարութեան պիտի յաջորդէ Պ. Պ. Քարավէլօֆ, Զանոֆ, Նիքոլայեֆ եւ իրենց համախոհներէ կազմեալ նախարարութիւն մը. Աւստրիա իւր ազդեցութիւնն ի գործ կը դնէ եղեր Սոֆիայի եւ Պեշտայի մէջ որպէս զի ընդդիմադիրք իշխանութեան գլուխ անցնելով, ռուսական ազդեցութեան վերահաստատումն արգիլուի. Այս զրոյց վերապահութեամբ միայն կը յիշուի.

—Եգիպտական կառավարութիւնն առաջարկած լինելով միացութիւն մը հաստատել Աղեքսանդրիո, Գահիրէի օտար հիւպատոսը այս առաջարկը քննելէ յետոյ, խնդրեր են որ տէրութեանց ներկայացուի այն, ըստ որում յայտ կարեւոր գործ մ'է և առողջապահական տեսակէտով զանազան շահեր կը ներկայացունէ.

—Սոֆիայի պաշտօնական լրագիրը կը հրատարակէ վերջին նոյեմբեր ամսոյն մէջ ի Պուլկարիա անուղղակի տուրք գանձումներուն որոց գումարը կը հասնի 1,466,752 Փր. 70 սանթիմ. 1886 տարւոյն մէջ, այդ միեւնոյն տուրք գումարն եղած էր 864,887 Փրանք, 82 սանթիմ, որով 1887 տարւոյ նոյեմբերին մէջ 610,764 Փր. 88 սանթիմի աւելութիւն մը կայ.

—Նոյն լրագիրը կը ծանուցանէ թէ մայրաքաղաքիս ծանօթ վաճառականներէն Պ. Թէօտօր Ֆօթիատէս մեռեր է յԱնգլիա, հեռի իւր ընտանիքէն. Հանգուցեալն եղբայրներ էր ի Պոլիս հաստատեալ վաճառականաց (Պ. Պ. Ֆօթիատէս) որք կարեւոր նպաստներ ըրած են իրենց ազգին և մասնաւորապէս Սամաթիոյ և Եէտի-Գուլէի յունական հաստատութեանց և գլխաւոր հիմնադիրներէն եղած են իգական վարժարանի մը. Հանգուցելոյն մարմինը փոխադրելով Կ. Պոլիս պիտի բերուի Պոլըգուրի գերեզմանատունը թաղուելու համար.

—Փարաթաղի սահմանագլխոյն մօտ գիւղի մը երեք տուները ձեան հիւսի ներքեւ մնալով տասն և վեց անձինք մեռեր և 10 հոգի ալ ծանրապէս վիրաւորուեր են. Նոյնպէս բազմաթիւ անասունք եւ փլատակաց ներքեւ սպաննուեր են.

—Անգլ. դեսպանատան առաջին թարգման Սըր Ալֆրէտ Սանտիսըն Նիկոմիդիա գնացած է մեծ որսորդութեան մը համար եւ յառաջիկայ շաբթու միայն կը վերադառնայ.

—Պրիւքսէլէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն փամփուշտի գործարանաց մէջ պուլկար կառավարութեան հետ պայմանագիր կնքեր է վեց ամսուան պայմանաժամու մէջ 15 միլիոն փամփուշտ պատրաստելու համար.

ՍԴԻՆՖԷԼՏԻ ԳԱՐԵՋՈՒՐ

Աւասիկ մեծագոյն լուրն որ կրնայ հետաքրքրել մեր գարեջրասէր պարոնները. Բովանդակ Աւստրիոյ ամենէն համբաւաւոր գարեջրի գործարանն, որ հանրածանօթ է Ռինինկհաուզ անուամբ, ի Սդինֆէլտ, մերձ ի Կրաց, վերջապէս սկսած է իւր արտադրութիւնները ղրկել մեր հրապարակին վրայ, և շնորհիւ հանճարեղ նախաձեռնութեան Պ. Մարիօ Ֆրանկլ, որ մայրաքաղաքիս մէջ գարեջուր ներածող առաջնակարգ վաճառականներէն մին է և այդ գործարանին ընդհանուր ներկայացուցիչ անուանուած է, լաւ ճաշակի տէր գարեջրասէրներն յայտնելու լաւագոյն հաստատութեանց մէջ պիտի գտնեն այդ եղական գարեջուրը. Չենք չափազանցեր, որովհետեւ Սդինֆէլտի գործարանն իւր գարեջուրները կը ղրկէ յԻտալիա, Սպանիա, Թունուզ, Յունաստան, Եգիպտոս, Հնդկաստան և Ամերիկա. 1887 տարւոյն արտադրութիւնն եղած է 209,500 հարիւրալիտր. Կարելի չէ այդ տեսակ ծաւալման մը հասնիլ, բայց եթէ մեծ գոհունակութիւն մատուցելով սպառողներուն, որովհետեւ Պ. Պ. Ռինինկհաուզ եղբարց գործարանին սկզբնաւորութիւնն համեստ եղած է. 1852ին 2500 հարիւրալիտր միայն կուտային հասարակութեան. Ինչ տարբերութիւն. Աւասիկ աչքի զարնող օրինակ մը առեւտրական յառաջադիմութեան և պարկեշտութեան.

Այսօր մի և նոյն հաստատութիւնն ամեն տեսակ առաջնակարգ ըմպելիք կը պատրաստէ. Իւր բոլոր արտադրութիւնները տարածուած են բոլոր երկրագնդիս վրայ, ուր վաճառատունն իւր ներկայացուցիչներն ունի.

Ուրեմն պզտիկ աւետիս մ'է այս գարեջրասէրներուն համար, որք խոստովանելու են թէ Պ. Մարիօ Ֆրանկլ մեզ լաւ եւ առաջնակարգ գարեջուր յանձնարարած է իրենց. Ցանկին նորա կը գտնեն իւր ներկայացուցած նոր գործարանին երաշխաւորութիւնը.

Գարեջրասէր պարոններ, ո՛ն անվեհեր խմեցէք Սդինֆէլտի գարեջուրը։

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր Ցունաց Պարահանդէսին պատճառաւ ներկայացում չկայ ի Նոր Թատրոն.

Վաղը կիրակի, միջօրէին պիտի ներկայացուի «L'Africaine». Գները զեղչեալ չեն.

Վաղը գիշեր պիտի ներկայացուի «La Mascotte», յորում գլխաւոր դերը պիտի կատարէ Տիկին Ալիս Ռէն, Բարիզու «Ռընէսանս» թատրոնի երգչուհեաց մին, որ կարգ մը ներկայացումներ պիտի տայ ի Նոր Թատրոն.

* * *

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

ԹԷՓԷ-ՊԱՇԻ

Իտալական օբէրայի խումբը լուծուած է, կ'ըսուի, և դերասանք ու դերասանուհիք խզած են տնօրէն Պիլլերեան էֆէնտիի հետ իրենց ունեցած պայմանագիրնին.

Այս գիշեր սպանիական դեսպան Պ. Կիլերմօ Բրէյարսի հովանաւորութեան ներքեւ պարահանդէս մը պիտի տրուի Թէփէ-Պաշիի թատրոնին մէջ, ի նպաստ Պալատոյ հրէական հիւանդանոցին.

ԹԱՏՐՈՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ

Ի Շահզատէ-Պաշը Վէզնէճիլէր

Օսմանեան դերասանական խումբն, առաջնորդութեամբ Նէճիպ էֆէնտիի, այս գիշեր պիտի ներկայացունէ ՔՕՂԱՐԿԵԱԼ ԿԻՆԸ ([illegible]) թատերգութիւն 9 արարով և ծիծաղաշարժ զաւեշտ մը, 2 արարով.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 2 փետրուար

Կ. Պոլսոյ ֆրանսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Լմպէռ յիւր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի ընդ հուպ Պրինտիզիի ճամբով. Նա ի Դամասկոս պիտի երթայ քննութիւն մ'ընելու համար ֆրանսական հիւպատոսարանին մէջ պատահած միջադէպին վրայ.

Ռուսիոյ դեսպան Պ. Մօհրէնհայմ ներկայ պիտի գտնուի այն խնճոյքին զոր Երեսփոխանաց ժողովոյ նախագահ Պ. Ֆլոքէ փետրուար 13ին պիտի տայ ի պատիւ դեսպանական մարմնոյն.

Երեսփոխանաց ժողով.—Այժմէական երեսփոխան մը հարցապնդում մը պիտի ուղղէ կառավարութեան՝ դատաւորաց ամանց ընթացքին վրայ Վիլսոնեան խնդրոյն մէջ.

Լոնտոն 3 փետրուար

Կը հաւաստեն թէ անգլիական կառավարութիւնը խաղաղասիրական նոր հաւաստիքներ ստացեր է Ռուսիայէն. Բեղրպուրկի անգլիական դեսպանին տեղեկագրերը կը միտին հաստատել թէ խաղաղութիւնը պիտի պահուի.

Բեդրպուրկէն կը հեռագրեն առ Տէյլի Նիւզ թէ Ռուսիոյ և Անգլիոյ միջեւ բանակցութիւնք պիտի սկսին առեւտրական դաշնագրոյ մը համար որուն կնքումը կը փափաքին փութացնել.

Բարիզ, 3 փետրուար

Երեսփոխանաց ժողով.—Այժմէական երեսփոխան մը հարցապնդում կ'ուղղէ կառավարութեան Վիլսոնեան գործոց մասին. կը պարսաւէ կառավարութիւնն թէ թոյլ եղած է դատաւորաց ընթացքին այդ գործոյ մէջ.

Դատական Նախարար Պ. Ֆալլիէռ կ'արդարացնէ կառավարութիւնը. Կառավարութեան ընդունած պարզ օրակարգը կ'ընդունուի 175ի դէմ 305 ձայնով.

Վիէննա, 3 փետրուար.

Վիէննայի և Պերլինի պաշտօնական լրագիրք կը հրատարակեն 1879ին Աւստրիոյ և Գերմանիոյ միջեւ կնքեալ պաշտպանողական դաշնագրին բնագիրը.

Այդ Դաշնագրոյն վերջին յօդուածէն կը տեսնուի թէ արդէն, 1879ին, Գերմանիա և Աւստրիա մտատանջութեամբ դիտած են Ռուսիոյ զինուորական պատրաստութիւնները.

Արդի պարագային մէջ այդ դաշնագրոյն հրատարակումն իբր զգուշացում մը կը նկատուի ուղղեալ առ Ռուսիա, թէ Գերմանիա և Աւստրիա իբր սպառնալիք մը կը նկատեն նորա արդի պատրաստութիւնները.

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՕՐՍԱ

Ղալաթիա, 23 յունուար

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Մնաց. 1)	Սէրի Գ. կ.	15 18
Պօրսային գոցուելէն վերջը	» »	15 18
Բերայի մէջ	» »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	» »	15 18
Բարձրագոյն գին	» »	15 18
Նուազագոյն »	» »	15 18
Կէս օրին	» »	15 18

ԻՍԹԻԳՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	36 16
Այս առաւօտ	36 12
Կէս օր	36 12

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Օսմանեան Քէնէրալ	Անգլ. Լ.	4 08
Քրէտի Քէնէրալ	Դ. կ. Օսմ. »	6 27
Պանք տը Գօնս	»	6 25
Ռոմ. Շըմէն տը Ֆէռ	»	3 35
Թրամուէյ	»	357 1/2
Ռաւմելի երկաթուղի	Ֆր.	36 50
Օպլիկասիոն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լոտերիի	»	130

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	88 09
Անգլիական ոսկի	»	111 08
Բօլ իմփէրիալ	»	90 36
Քրճիկ		51
Ռուպլի թղթադրամ	»	10 85
» արծաթ	»	76 20
Ֆիօրին	»	— —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 35
Վէզնոց	»	104 10
Հինգնոց	»	104 10
Մէթալիք	»	101 20
Թաաֆիէ	»	15 30

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՕՐՍԱ

Լոնտոն, 3 փետրվար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. Քօնսօլիտէ	102 7/16
Օսմ. » Սէրի Գ. բացուեցաւ	13 13/16
» » » գոցուեցաւ	13 7/8
» » » Ա.	23 1/4(*)
» » » Բ.	14 1/8
» » » Գ.	13 3/4
Օթօման 1871	72 5/8
Փոխառութիւն 1877	85 1/2
Պանք Օթօման	10
Ռուսական փոխառ. 1873	91 1/8
Եգիպտական Միացեալ (Իւնիֆիէ)	73 3/4
» առանձն. (Բրիվիլէժիէ)	100 1/2
Տայրա Սանիէ	70 1/2
Տօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	96 3/4
Հունգարական պարտամուրհակ 4 %	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 45

Վիէննա, 3 փետրվար ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	126 60
Օսմանեան երկաթուղի	17 70

Բարիզ, 3 փետրվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	106 75
» » 3 %	81 55
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Գ. բացուեցաւ	14 12 1/2
» » գոցուեցաւ	14 20
» » » Բ.	14 40
» » » Գ.	14
Օսմանեան երկաթուղի	36
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	503 75
Գրէտի Լիոնէ	572 50
» Ֆօնսիէ	1376 25
Բաժնետոմս Լիոնի	1253 75
Սուէզի ջրանցք	2100
Ռուսական 5 % 1877 ի	98 1/8
Իտալական Ռանթ	93 77 1/2
Սպանիական (արտաքին)	67 1/8
Եգիպտական միացեալ	375
Բրիօրիթէ Թիւրք	361 25
5 % Հելլենական	349 37 1/2
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 24

Բարիզ, 3 փետրվար Ժ. 10 Վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %	— —
Օսմանեան քօնսօլիտէ	14 10
Եգիպտական	373 75

ՕԳՈՒՏ ՔԱՂԵԼ ԱՌԻԹԷՆ

Հռչակաւոր ատամնաբոյժ Միսիւ Զամի որ հանրածանօթ է ժողովրդեան, այս վերջերը կը մեկնի մայրաքաղաքէս յԵւրոպա, ուստի կը յանձնարարենք բոլոր անոնց որ ակռանին դարմանելու պէտք ունին՝ դիմել յիշեալ վարպետ ատամնաբոյժ Միսիւ Զամիին որ առանց ցաւ մը զգացնելու փտած ակռաներն ի քթթել ական կը հանէ առանց վնասելու, ծակոտ ակռաները կը լեցնէ որ բնականին պէս տոկուն կը մնան, կը շինէ շինծու ակռաներ որ գործածողին անհանգստութիւն մը չի տար և իւր բնական ակռաներուն նման կրնայ գործածել.

Միսիւ Զամի կը գտնուի ամեն առաւօտ մինչ ժամն 5 Բերա Գալաթա-Սէրայի դիմաց թիւ 266 իւր բնակարանը, իսկ 5էն մինչեւ 10 Պոլիս կամուրջին գլուխը Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանին վերի յարկը թիւ 77.

1515   2—16

ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՕՐԱԳԻՐԸ

ՈԳԻՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԵԱՆ

1 Յունուար.—Ի՜նչ մաղթեմ քեզ, դու որ ես ինչ որ չեմք մեք, դու որ ունիս ինչ որ չունիմք մեք, մեք որ կեամք՝ մեր ոտքն հողին վրայ․ Դու կեաս յայե՛րս, յանկատո՛յց ի բնակարանս․ Եւ մարմինդ սպիտակութիւն կուտայ ձեան. և աստեղը բիւրապատկութիւնք են նայուածոցդ․ Նսեմաստուեր անտառք սև մազերդ կ՚առնուն իրենց մթութիւնն. և այտերդ վարդն է որ կը ցոլայ կարմրափայլ ամպոց մէջ․ Սոխակք լռութիւնդ կ՚ունկնդրեն և քաղցր և՛ս կ՚երգեն. և երգդ կ՚օրօրէ բանաստեղծն առ ոտս սիրանոյշին՝ ի խորախորհուրդ առանձնարանս անդ ուր կ՚անդրադառնայ երկին․ Ի՜նչ մաղթեմ քեզ, ոչ ես ունիս ինչ մարդկային․ Օր մը . . . եօթնևտասն էր Մայիսին. և եօթնևտասներորդ տարեդարձն էր ծննդեան քոյին, Իղձ ունեցայ՝ որպէս երգէին Էլվիրայ՝ զի կասի ժամանակն․ Եւ ժամանակն այն օր կասեցա՛ւ քեզ համար . . . . Այն օրէն ի վեր զքեզ կը զգամ, զքեզ կը լսեմ, այլ ոչ ևս զքեզ կը տեսնեմ ա՛յն օրէն ի վեր․ Ոտիցդ սպիտակութիւնն ի ձիւն կը փոխի, և ծոցեդ կը մեկնին ոսկի մեղուներն՝ ոյց անունդն է Նեկտարն․ Երաժիշտն երգոցդ կ՚ունկնդրէ՝ ձայնագրելու համար իր հրաշակերտն. և պուլպուլն՝ երբ նուագես դու՝ բաց ի լսելեացն ամեն զգայարանք կը կորուսանէ․ Մէն մի մազիդ մէկ աստուերն է երկնից ճաճանչն. և մէն մի ակնարկիդ մարմնացումն է մէն մի ծաղիկ, որ հոգին հեռու կը փթթի, որ մեր ոտքէն հեռու՝ մեր լանջաց վրայ՝ կը ժպտի․ Մեր ամենաքաղցր արտասուք կու գան մեր սրտին՝ ի ցօղոյն որով այտերդ կը լուանաս այգուն. և դու՛ կը բաշխես թեւեր թռչնոյն․ Աստուա՞ծ ես դու․ Ոչ. Այլ դուստր ես Աստուծոյ, դուստր սիրական, որում կու տայ Հայրն ինչ որ կը խնդրէ․ Բոլոր իղձերդ կը լցուին. Եւ առաջի՛ն իղձդ էր ապրիլ հողէն վեր, այլ հողեղէնաց մօտ. ի՛ղձդ էր լընուլ արտասուաց աւազանն․ ի՛ղձդ էր թեւօք օժտել զորս յերկինս հայէին․ ի՛ղձդ էր որորել՝ առանց մայր ըլլալու, առանց աչաց տեսանելի լինելու․ Ի՛ղձդ էր անզօր թափանցել բանաստեղծին առանձնարանն, անտես գգուել բանաստեղծին ճակատն, և տեսնել՝ անտե՛ս միշտ՝ բանաստեղծն որ փայփայլէն իր շուրջ կը փնտռէ—վայրապա՛ր․ Ամանոր է. մաղթանք չունիմ քեզ համար. կ՚երանեմ միայն զքեզ, որ ամեն մաղթանքէ գեր ի վե՛ր ես․

ԱՄԱՆՈՐԻ ՆՈՒԷՐՔ

2 Յունուար.—Ո՛չ, զիս չեն մոռնար սիրելի դասընկերուհիներս․ Եւ ոչ միայն չեն մոռնար զիս, այլ եւ մտերմական ցոյցերով զիս կը շուարեցնեն․ չը գիտեմ ինչպէս յայտնեմ ուրախութիւնս, շնորհակալութիւնս այդ ազնիւ ոգիներուն․ Ի՜նչ գեղեցիկ, ի՜նչ խորհրդաւոր ընծաներ․ Հռիփսիմէն կ՚ընծայէ կազմած մ՚արծաթեայ․ խաչին վրայ Նոյեան տապանն, և Նոյեան աղաւնին կտուցին մէջ բռնած է ձիթենւոյ ճիւղըն՝ որ գրիչ մ՚է․ Գրիչը կը կրթնի թեւատարած արծուոյ մը թեւոց միոյն որ նետահար կ՚երեւի․ արծուոյն միւս թեւն ազատ է, և կը կրէ զարդատառ ոսկետառ՝ ԼՈ՛ՅՍ և ՍԷՐ․ Հերմինէն յղած է ինձ փառաւոր Տետրակ մը, որը առաջին երեսին վրայ ընդօրինակած է Ա․ [illegible] բանաստեղծութիւնս․ յաջորդ երեսներուն գլուխներն ալ մէկ մէկ վերնագիր դրած է․ վերնագիրներն են մեր պատմական նուիրական բանաստեղծական վայրերու անունք․ պէ՛տք է երգել այդ վայրերն․ այլ ես, քաղցրիկդ իմ Հերմինէ՛, ես տեսած չեմ այդ վայրերն, թէեւ անհուն սիրով կը սիրեմ իմ հայրենիքս․ Թագուհին ինձ ընծայած է [illegible] ծաղկի թաղար մը, անշուշտ որովհետեւ յուժ սիրող եմ այդ ծաղկին՝ ազնուաբոյր ու գեղաժպիտ ու յուլաբար ծաւալուն․ ի սկըզբան պարզ, բարեկամական ընծայ մը նկատեցի [illegible]․ այլ այդ ծաղկանց ու տերեւոց տակ ծածկուած էր . . . սիրտ մը հայրենասէ՛ր․ Թագուհին մանր տետրիկի մը մէջ մանրագիտական գրով մ՚օրինակած էր ի՜նչ երգք և աւանդութիւնք որ ցայսօր հաւաքուած են գաւառացւոց բերնէն․ ի՛նչ հաճոյք ազդեց ինձ գիտոս․ Փոքրիկ Արաքսին բարձ մը բանած էր․ պատկերն արտասուաթոր ուռենւոյ ծառ մ՚է, որ հովանւոյն ներքեւ կին մը՝ իր երկու փոքրիկ զաւակաց մատնանիշ կ՚ընէ Արեւմուտքն․ Հէ՜գ գաւառացի մայրն ի՜նչ կ՚ըսէ իր որդւոց, Արաքսիա․ «Ձեր հայրն հոն՝ յԱրեւմուտս պանդխտած է» կ՚ըսէ՞․ կամ թէ «Լոյսը, մխիթարութիւնը հոնկէ՝ յԱրեւմտից՝ պիտի գայ մեզ» կ՚ըսէ՞․ կամ թէ կ՚ըսէ «Բիչ մ՚որ մեծնաք, դուք ալ հոն՝ յԱրեւմուտս՝ պիտի գնաք․ և՝ այս արտասուաթոր ծառին տակ՝ ձեր մայրն արտասուագին ու մինաւորիկ պիտի ըսպասէ ձեր հօր հետ ե՛ւ ձեզ, ո՛վ իմ քաղցրիկ զաւակնե՛րս․ ա՜հ, ձեր մայրը մի թողուք դուք․ մի՛ թողուք զնա, ո՛վ իր որդիք որ զնա կը ձգաք իբրեան․ . . .» Մեծ Արաքսիան իր սքանչելագործ վրձնով ու գրչով նկարած է [illegible] մը բէնեւալ, որը ներքեւ ընդօրինակած է Սիւլլի Բրիւտոմի սոյնանուն աննման քերթուածն՝ հանդերձ գեղեցիկ թարգմանութեամբ Կարապետ Էֆէնտի Գաբագաչի․ սոյն ընծային մէջ հայրենասիրական զգացում, հայրենասիրական խորհուրդ մը չը գտայ․ կը փափագէի գտնել, և թերեւս գտնեմ տակաւին․ կը փափաքէի որ Արաքսիան հայրենասէր ըլլար, զի այն ձիրքերով որովք օժտեալ է՝ կարող էր մեծ ծառայութիւններ մատուցանել երկրին․ Իսկ Վիգդօրեան, Վիգդօրեան զիս կը կադանդէ Հնդկաստանի աշխարհացոյցով մը զոր բանած է կտաւի վրայ․ ծալլած, ոսկի օղակի մը մէջ ամփոփած է կտաւեայ աշխարհացոյցն, և օղակին վրայ փորուած է Մելանիա Վիգդօրեա․

Ահա այս նուէրներէն շրջապատեալ նստած եմ խցիկիս մէջ․ Այլ և այլ յուզումնե՛ր, այլ և այլ անուրջնե՛ր, և արտասո՛ւք՝ որք կը բղխեն այլեւայլ աղբիւրներէ․ Ձեռքս կ՚առնեմ ամեն մէկ ընծայն․ կը խորհիմ իւրաքանչիւրին վրայ․ միտքս կամ սիրտս իւրաքանչիւր ընծայէ կ՚երթայ ընծայատուին, և ընծայատուէն աւելի հեռու՛ն . . . . . . Բայց ես երդուած էի սիրել մի միայն մեր երկիրը․ ա՜հ, ինչո՞ւ Վիգդօրեան ըղձաւ ինձ ի յուշ ածել այն խորհրդաւոր երկիրն, որ յանկուցած է հոգիս․ Ես Հայ եմ, ջերմ Հայուհի․ և ինձ յանցանք չէ՞ միթէ համակրիլ ու յարիլ ա՛յլ երկրի քան իմ երկրիս․ Վիգդօրեան կ՚ուզէ՝ սակայն որ չը մոռնամ Հնդկաստանն․ Իր սէրն ալ անչա՛փ է այդ բնագաւառ սքանչելափառ աշխարհին համար․ Երբ աշխարհագրութեան դաս պատրաստելու կ՚երթայինք միասին, կը թողուր օրուան դասն և մատն Հնդկաց աշխարհին վրայ կը պտտցնէր. ի՜նչ հաճոյք էր իր աչաց և իր սրտին համար՝ Հիմալայայէն իջնել Սէյլան, սուրբ կըղզիէն՝ հետեւելով Նախամօրից ընթացքին՝ անցնիլ նորէն ի վեհաշուք Թերակղզին, հոն դեգերիլ՝ բարձրաձայն կրկնելով անյագ հաճոյքով՝ քաղցրահնչիւն անուններն այն հնդկական քաղաքաց ու գետոց ու լերանց ու ծովուց․ Ա՜հ, ի՜նչ չէի տար որպէս զի վերադառնային այն օրեր, նորոգուէին այն հաճոյք, այն հմայք, այն յափշտակութիւնք . . . . .

ՕՏԵԱՆ, ՈՍԿԱՆ

3 Նոյ. — Այսօր առաջին անգամ բացի օրացոյցս․ Չը գիտեմ թէ հօ՞րս ճաշակը գովեմ թէ Պաղտատլեան Գաբրիէլին էֆէնտիին՝ որ այնքա՛ն գեղեցիկ տպած ու կազմել տուած է օրացոյցս․ Նոյն ոսկի թռչունն՝ նոյնքան գեղաթեւ կը սաւառնի վարդափայլ երկնից մէջ, զոր կը ձեւացնէ օրացոյցիս ծածքն․ Այլ եթէ նոյնն է թռչունն, նոյն չէ թուականն, աւա՜ղ․ Տարի՛ մ՚ես սահեր է մեր կեանքէն․ և մտերմութեան մը հետ անցուցած քանի մ՚զմայլման ժամերէ զատ ի՞նչ կայ անցեալ տարւոյն մէջ յիշատակութեան արժանի, բայց եթէ այն արտասուքը՝ զորս նուիրեցինք մեծ փառանդոյն....․ Ա՜հ, արդարեւ մեծ կորուստ մ՚էր զոր ըրինք, զոր ըրաւ ազգն․ արդարեւ անմոռաց տարի մը պիտ՛ըլլայ Օտեանի մահուան տարին՝ որպէս է Սահմանադրութեան հեղինակին ծննդեան տարին․ Ոմանք Ներսէսն, այլք Սպարդալեանն Օտեանին անուան կցեցին․ Ներսէս Վարժապետեան նշանաւոր եկեղեցական մ՚եղաւ և Յովհաննէս Սպարդալեան իրօք բարերար մ՚եղաւ․ Երկուքն ալ ողբացեալ, այլ, ո՛չ, ոչ Վարժապետեան ոչ Սպարդալեան կը հաւասարէին Օտեանի․ Դուրս եթէ յԵւրոպա ծնած ըլլային, ա՛ն պիտ՛ըլլէին ի՛նչ որ ըրին մեր մէջ․ բայց Օտեան շատ բան պիտ՛ըլլէր՝ Եւրոպացի եթէ ծնած ըլլար․ Օտեան արտաքոյ կարգի մարդ էր․ Որևէ գործի մէջ իր ներշնչումն իրմէ կու գար և ոչ արտաքուստ․ կամ ներշնչումը կու գայր Օտեանին՝ այն անծանօթ անճառ աղբիւրներէն ոյց սեւեռած էին իր աչքունք, զորս և ո՛չ երկրաւոր առարկայ մը կրնար հրապուրել՝ գոհացնել զինուզին․ Խորհուրդք ու խոհանք կը լողան մտերան այդ աղբերց մէջ. և յայդ աղբերականց խորհուրդք ու խոհանք թեւ կ՚առնուին լուսերամ ու կը թռչէին թրթռական՝ ա՛ն Պղատոնեան թափանցիկ ճակտին ետեւ, ուր իրենց բոյնն ունէին—իրենց երկրաւոր բոյնն․ Նուրբ հանի մտածութիւնն՝ որպէս բացատրութիւնն՝ ամենադեղ լուսափայլ կնոջ մը նման էր․ կը խըռպղտէր, կը ջեռուցանէր ու կը լընկաւտէր․ Ցերկնից կ՚իջնէր այդ կինն՝ երբ գետահոսելով Ողիմպեան շողերուն ու Բոբիեան շամթերուն ընդմէջէն, սրբաբուղխ աղբերց մէջ լողալով ու սրբաբոյր ծաղկանց Խոյոսի օծուելով․ Օտեան անունը նախասահմանեալ էր այն էակին համար, որ . . . .

Բայց Օրացոյցը՝ զոր ձեռք բանած եմ՝ դոգցես կը յանդիմանէ զիս, որ աչքս ու միտքս իրմէն հեռացուցի․ Սիրելի՛ պատկեր Օրացոյցիս վրայ, յանկուցիչ հմայիչ․ ոսկեփետուր թռչունն գիսափառ՝ հաւակ վարդավառ երկնից մէջ հոլաթեւ․ եթէ այդ պատկերն իրանա՛ր․ եթէ Մայիսի օր մը՝ հով մը յեղակարծուստ բոլոր վարդի թերթերն յերկինս հանէր, և տեղեղերաց ու հոգւոց բոլոր շողերով ոսկեակ հոկայ թռչուն մ՚ի գոյ ածէր, հրաշալի թռչուն որ թեւածէր յայերս անդ՝ վարդային թրթռումներու հետ համայնդ․ ի՜նչ տեսարան պիտ՛ըլլար այն . . . Մի՛շտ երազ․ — Օրացոյցը բացի․ Պատկերն այս տարի հրեշտակ մը կը ներկայացնէ․ պատկերին հանդէպ հրեշտակային նուագ մը՝ Դիւղնէ մակագրեալ․ Բանաստեղծն է Յակոբ Ոսկան․ Հայրս պահած է բոլոր այն Միւհէնտիսեան օրացոյցներն, յորս Նոր Տարւոյն վրայ գեղ ու շնորհ ու ոսկի կը սփռէր Ոսկան իւր ոսկեղինիկ տաղերով․ Գոց գիտեմ բոլոր այդ տաղերը, մանաւանդ ա՛յն հրաշակերտը՝ [illegible]․ Կ՚ուզէի որ նորէն հայրենիքն երգէր Ոսկան․ ի՜նչ խորին սէր ունի Հայաստանի վրայ, և այդ սէրն ի՜նչ փափկութեամբ կ՚արտայայտէր, ի՜նչ թափանցիչ մեղամաղձութեամբ՝ ա՛յն Միւհէնտիսեան Օրացոյցի նուագներուն մէջ․— Հայ ուսուցչաց [illegible] նահապետն է Յակոբ Ոսկան բանաստեղծ գրագէտն․ հայ վարժապետական դասուն երէցն է․ Բայց զարմանալի չը պիտ՛ըլլայ թէ ամէա չունենայ նորընտիր Ուսումնական Խորհրդոյն մէջ, զոր պիտի լուսաւորէր իր երկարամեայ փորձառութեամբ․ վարժապետական դասուն դէմ արհամարհանքն արեան մէջ անցած է մեր վարող դասերուն․ Այս առթիւ բան մը կը յիշեմ․ — Օր մը՝ տարիներ առաջ՝ Պէշիկթաշի եկեղեցիէն դուրս կ՚ելնէինք մօրս հետ․ Մայրս՝ ըստ սովորութեան՝ եկեղեցւոյ դրան առջեւ կեցող աղքատաց ստակ կը բաշխէր յաջ և յահեակ․ յանկարծ կասեցաւ զարմացմամբ «աղքատ»ի մ՚առջեւ, որ՝ թեւերը բանալու տեղ՝ ծալլած իրարու վրայ դրած էր զանոնք․ «Բայց ինչո՞ւ հոս կեցեր էք, Միւսիւ Ոսկա՛ն․» կ՚ըսէր մայրս շփոթած․ «Մարդու կը սպասեմ» պատասխանեց մեծանուն ու բազմարդիւն ուսուցիչն ողորմուկ ձայնով մը, որպէս թէ կ՚ըսէր «Գթութեա՛ն կը սպասեմ․» Ո՞վ գիտէ քանի ամսական կը պահանջէր Թաղական Խորհուրդէն․ Եւ իւր ամսականն՝ որ իր իրաւունքն էր՝ իբրեւ շնորհք մը, իբրեւ ողորմութիւն իրեն պիտի տրուէր․ Բայց Միւսիւ Ոսկան չէ՞ր կրնար ուրիշ տեղ մը սպասել․ Անշուշտ․ Յակոբ Ոսկան, որ մէն մի խօսքն ու գործը խորհուրդ մը կը պարունակեն ու յատուկ նշանակութիւն մ՚ունին, դիտմամբ մուրացկաններու կարգը կեցած էր՝ պատկերացնելու համար հայ վարժապետաց վիճակն․ Օտեանի շնորհիւ, Սահմանադրութեան անմահ հեղինակաց շնորհիւ, վարժապետն երեսփոխան եղաւ, ազգին մեծամեծները քննադատելու և գործիչներէն համար պահանջելու իրաւունքն ստացաւ, այլ միշտ մուրացկան մնաց վարժապետն, աւա՜ղ․ Նոր Օտեանի մը պիտի վերընծայէր վարժապետին՝ իրեն արժանավայել դիրքն․ Այլ դարն անգամ մը հազիւ Օտեան մը կը յարուցանէ Աստուած․ Կը փակեմ Օրացոյցս կրկնելով՝ 1887 տարւոյ մեծագոյն եղելութիւնն եղաւ մահն Օտեան էֆէնտիի․

ԾՆՆԴԵԱՆ ԳԻՇԵՐ

6 Նոյ.—Ի՜նչ ձմեռ․ Գիշերն եկեղեցի չը կրցանք երթալ․ Տարի մը, բնա՛ւ չեմ մոռնար, հնգամեայ մանուկ էի յայնժամ․ Հօրաքրոջս տունն էի․ Լացի, ըրի չըրի՝ միասին զիս եկեղեցի տանիլ տուի ծնունդի գիշերն․ Աչքս խորանին վրայ էր, կարծէի թէ հոն պիտի ծնանէր Յիսուս․ Լոյսերը կը բազմապատկէին, ձայները կը բարձրանային, հաւատացեալք տաճարը կը լեցնէին, և՝ աչքերս յառեալ խորանին՝ կը սպասէի որ տեսնեմ մանուկ աստուածորդին․ Արտեւանունքս ծանրացաւ, համբերութիւնս հատաւ, և հօրաքեռս հարցուցի կէս քուն կէս արթուն, զմայլեալ այլ և տագտկացեալ․ «Յիսուս դեռ չը ծնա՞ւ նէ, հօրաքե՛յր․» Ժպտեցաւ հօրաքոյրս, և՝ յուսահատ՝ քնացայ իր գրկացը վրայ․ Բայց հօրաքոյրս կը ծնրադրէր, կը նստէր կ՚ելնէր․ մերթ կը բանայի աչքերս և մերթ կը փակէի․ և այդ արթնաքուն վիճակիս մէջ չեմ կրնար բացատրել թէ ինչ տպաւորութիւն կ՚ընէին վրաս այն կրօնական երգեցողութիւնք ու լուսավառութիւնք․ դեռ այդ տպաւորութեան համեմատելի բան մը չեմ զգացած կենացս մէջ․ Անգամ մ՚ալ աչքերս բանալով՝ զիս աղջկան մը գրկաց մէջ գտայ․ «Հօրաքե՜յր» աղաղակեցի լալագին․ այլ փոխանակ աղջկան գրկէն բաժնուիլ ճգնելու՝ փոքրիկ թեւերս իր վզին անցուցի բնազդական բուռն գգուանօք, և մոռցայ Յիսուսն որ պիտի ծնանէր․ կամ մանաւանդ Յիսուսն և ամէն անկեղծութիւն և ամեն երկնային հեշտութիւն գտայ այն զոյգ մը խոշոր աչքերուն մէջ որոց փոքրիկ աչուիս կապուեցան՝ որպէս թեւերս այն գիրգ պարանոցին․ Աղջիկը խոնարհեցուց գլուխն և երեսս իր շրթանց հրեղէն շրջանակին մէջ առաւ․ այն ինչ սեւ ու հոգեվառ աչեր․ ի՜նչ մեղրաջերմ շըրթունք․ Յիսուս մանկիկն ե՛ս կը փընտռէի․ գգցես աղջիկը գտաւ զայն․ գլուխը քանի՛ խոնարհեցնէր յերկրպագութիւն, շրթունքն այտերուս վրայ կը հոսէին, հոգւոյս մէջ կը հոսէին այն անխայթ անսպառ մեղուք․ «Յոգներցաք, Օր. Նուա՛րդ․ որքա՛ն կը սիրեք տղաքն»․ ըսաւ հօրաքոյրս և ջանաց աղջկան գրկէն առնել զիս․ չը թողուց աղջիկը, և ես տեղս չա՛տ հանգիստ էի․ Քնացայ ջերմագին համբոյրի մը տակ յաւերժացուց, և հօրաքրոջս տան մէջ արթնցայ հարցնելով․ «Ո՞ւր է որ ծնաւ . . . » ո՛չ․ հարցնելով «ո՞ւր է այն սեւ աչքերով աղուոր աղջիկը»․

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆ

7 Նոյ.—Երկու օր է՝ Ծննդեան այցելութիւնք․ Խօսակցութեանց նիւթն այս ամ ընդհանրապէս՝ օդէն ետքն՝ արդի կացութիւնն է․ Հարուստ նիւթ. և նիւթն առանց սպառելու կը մեկնին այցելուք որք ազգին վրայ կը խօսին նախասիրաբար․ Առաջնորդական վիճակին համար ի՜նչ խորհած է, ի՜նչ պիտի գործէ Նոր Վարչութիւնն․ Եթէ բան մ՚ընելու անկարող կը զգայ զինքը, լաւ է որ հրաժարի ու Պատրիարքարանն ալ փակուի․ Կեդրոնին գոյութեան պատճառն իւր ճիւղերուն մէջ է․ քանի որ ճիւղերուն վրայ ներգործութիւն չունի, գոյութիւն ալ իրօք չունի կեդրոնն․ Առաջնորդական խնդիրն առաջին խնդիրն է՝ որ ստիպողական լուծում կը պահանջէ․ Անառաջնորդ գաւառներ կան․ անեկեղեցի գիւղեր կան. անքահանայ եկեղեցիներ կան. և՝ որ ամէնէն ցաւալին է՝ անուս անկրօն անպիտան քահանաներ կան․ Ամեն ուր որ եկեղեցի կայ, ամեն ուր որ վանք կայ, դպրոց չը կայ հոն․ մերթ դպրոց կայ, դասատու չը կայ․ դասատու կայ, դասագիրք չը կայ․ դասագիրք, դասատու, դասարան կայ, դասատու չը կայ, քանզի մանկան ծնողքն ուսման կարեւորութիւնն ըմբռնած չեն. և ո՞րոնք որ ուսման կարեւորութեան վըրայ հեղինակութեամբ պիտի խօսէին գաւառացի ծնողաց, անոնք մայրաքաղաքին մէջ են՝ մեր հարուստ խօսեցեալները պսակելու կամ մեր հարուստ մեռեալները թաղելու․ Փոքր միւս ես և պիտի կաքաւեն հարսնեւորաց հետ․ «Քրիստոսազգեցաք էիք ի մանկութենէ, արդ մերկացեալք ի փառացն գիւլաբար արեգակա՞ն կաքաւեցէք . . . ․ Եթէ գիտէիք և երեւէր ձեզ յայտնի, սուգ առնէր երկինք ի վերայ ձեր, և թաղծեցաւ երկիրս ի ներքոյ ոտից ձերոց․» — Պէտք է լուծել այդ առաջնորդական խնդիրն. և նոր առաջնորդներ հասցնելու համար պէտք է բանալ Ընծայարանն․ Ի՞նչ եղաւ սոյն բազմաբեղուն խորհուրդն. ե՞րբ պիտի բացուի Ընծայարանն. ինչո՞ւ, ա՛խ, ինչո՞ւ չենք ուզեր որ ձեռնհաս եկեղեցականներ ունենանք մեր մէջ, մեր՝ գլուխ․ Եւ միւս կողմէն ինչո՞ւ կ՚աղաղակենք միշտ․ «Անկրօնութիւնն ազգին մէջ կը տարածուի, ասոր առաջքն առնելու է․ այդ իմաստակներուն երես տալու չէ․» Որո՞նք են այդ իմաստակք․ Անո՞նք որք գիտական նոր տեսութեանց արձագանգ կ՚ըլլան ազգին մէջ, որպէս պատուականն Յովսէփ Եուսուֆեան յԱմերիկա․ անո՞նք որք հայկական կամ Եւրոպական մատենագրութեան ամէնէն օգտակար և նիւթալից գործոց վրայ կը հակեն իրենց մթին խցիկին մէջ, երբ [illegible] աղաղակողները թղթախաղի սեղանին շուրջն են՝ ուր կը շողայ ոսկին բողավառ ջահերու տակ, ոսկին՝ զոր կը մըսխեն, ոսկին որ մերթ Հայ ժողովրդեան քրտի՛նքն է թանձրացեալ մետաղացեալ․

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՏԶՐՈՒԿՆԵՐ

10 Նոյ․ — Հօրս հին բարեկամներէն Ցարութիւն էֆէնտին եկաւ այսօր․ Դատի մը վրայ խօսեցան երկարօրէն․ Ինքն է որ դատ պիտի բանայ․ Ո՞րու դէմ, Քեռորդւոյն դէմ․ Ի՜նչ շնորհալի պատանի մ՚է, ծնողասէր, ուսումնասէր, ազգասէր․ Մօրեղբայրն ալ ակամայ պիտի դիմէ այդ վերջին միջոցին․ Ի՜նչ ընէ․ «Տղմին մէջէն հանած եմ այդ մարդը․» կ՚ըսէ Ցարութիւն էֆէնտի․ «Երախտագիտութիւն չէի սպասեր. բայց չէի ալ ալ սպասեր որ խաբէութեամբ այնքան կարեւոր գումար մը կորզէր ինէ․ վարպետութեամբ ինքզինքը գործէն դուրս հանեց, ու հիմա տղաքն իբրեւ [illegible] կը գործածէ․» Խե՜ղճ տղաք․ մանաւանդ մեծն, որ՝ ըսի՝ պարկեշտ և ազնիւ է ժրագլուխ մօրը նման․ Թո՛ղ վասակի որ հայրը մեռնէ․ Թո՛ղ հօրը տեղ դատի երթայ, անուանարկուի, խայտառակուի, տուժէ, հեծէ․ Սուրբի երեւոյթով աւազակ մ՚է այդ մարդը․ մարդասիրի կերպարանօք մարդորս մը, մարդագազան մ՚է. և աշխարհս, աւա՜ղ, այնպէս է որ այդպիսի մարդիկ անպատիժ կ՚ապրին և կը գործեն ընկերութեան մէջ․ Աղէ՜կ [illegible], ո՛ Մալլոք . . . .

ՎԱՐԺԱՐԱՆՔ

17 Նոյ. —Այս տարի ծուլութիւն մը կոխած է վրաս․ Գրքերու, քուրջերու, թուղթերու, թղթակցութեանց ժողովուրդի մ՚եղայ, դեռ վերջը չը կրցայ բերել․ Այսօր, ա՛լ օդին գեղեցկութեան չը դիմացանք․ Դատը գիւղ գացինք․ Այլ որքա՛ն դժբաղդ եղանք․ մարդ չը տեսանք գրեթէ․ Հօս հիւանդ հոն պարգեւաբաշխութեան գացեր են, հոն՝ հեռու տեղ այցելութեան․ Մտաբերեցինք Արամեան վարժարանն երթալ պարգեւաբաշխութեան, այլ ես ընդդիմացայ․ Ազգային վարժարան մը ոտք կոխել չեմ ուզեր երկու գլխաւոր պատճառաց համար․ Նախ զի կը տեսնեմ թէ, վարժապետք անգամ ակամա՛յ ոտք կը կոխեն մեր վարժարանաց մէջ․ Ծնողք՝ անտարբեր, Հոգաբարձութիւնք՝ սնափառ, Թաղական Խորհուրդք՝ անտուտես կամ անխիղճ․ Կան յոյժ սակաւաթիւ բացառութիւնք, որոց պարտինք անշուշտ գոյքն արդիւնքն որ յառաջ կու գայ ազգային կրթութեան մէջ․ Դպրոց ոտք կոխել չուզելուս երկրորդ և ամենամեծ պատճառն ալ ա՛յն է թէ, ա՜հ, գաւառներու մէջ շատ տեղ Հայ մանկտին անլոյս և անյոյս կը տուայտի․ Երէկ Արեւելքի մէկ հատուածէն իմանալով թէ Սոխակի Տղան մեռած է եղեր, կու լայի․ Բարեկամուհի մը զիս յանդիմանեց զի «աւազակի մը վրայ կու լայի․» Աւազա՜կ․ այլ այդ աւազակը սիրտ մ՚էր, մինչդեռ ոչինչ են կամ բուն իսկ աւազակ են փարթամք ոմանք զորս կը պանծացնենք . . . .

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԸ

22 Նոյ․ — Սուրբ Գիրք կարդալու տենչ ունիմ․ Աշխարհաբար Աստուածաշունչ մ՚ալ ունիմ հիմայ․ Բողոքական եղբայր մը՝ հանդերձ ազնուաբոյր նամակաւ մը՝ յղած է զայն ինձ ի նուէր․ Նամակագիրն՝ ի վերջ գրոյն՝ կ՚ըսէ թէ կ՚աղօթէ ինձ համար․ Կ՚ընդունիմ որ ինձ համար աղօթեն, բայց կը փափագիմ որ [illegible] բառին տրեղերական նշանակութեամբ․ Ազնիւ Նուիրատուին հաճոյք մ՚ընելու համար կարդամ աշխարհաբար Աստուածաշունչն․ և միթէ ժողովրդեան լեզուն ալ չէ՞ աշխարհաբարն․ «Արեւը ալ ես պիտի չմնէ և լուսինդ պիտի չնուազի․ այլ Եհովան քեզի յաւիտենական լոյս պիտի ըլլայ, և սգոյ օրերդ պիտի վերջանան . . . Ես Տէրս շուտով պիտի կատարեմ զայս իր ժամանակին․» Ա՜հ, շուտով, շուտով կատարէ խոստումդ, ո՛վ Աստուած․

ՄԵԼԱՆԻԱ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմ այն անձանց որք Համպուրկի վիճակահանութեան տոմսեր գնած էին վաճառատունէս, թէ փետրուար 2ի երկրորդ վիճակահանութեան մէջ 60000 մարքի մեծ բաժինը շահեր է 45202 թիւը․

Այս թուոյն չորս ուեթերորդները մայրաքաղաքիս մէջ վաճառուած են զանազան անձանց․ Ուստի անոնց տէրերը կը հրաւիրուին բերել զանոնք ի Դրամատունս և անմիջապէս շահն ստանալ․

Հետեւեալ թիւերն եւս շահած են

15928 թիւն 100 մարք

14968, 15211, 15222, 15242, 15266
15407, 15419, 15924, 15929, 15966
17315, 17362, 17529, 22156, 22165
22175, 23214, 25062, 25404, 25419
25448, 25460, 25466, 25470, 28127
28149, 28156, 28183, 28186, 29430
29435, 29478, 30986, 33218, 33275
33282, 33351, 58458, 71762, 80452
80460, 80468, 80472, 85892, 85898
88707, 88740, 88743, 88745, 88769
92524 թիւերն եւս 67ական մարք շահեր են․

Դիմել առ Ժ. Տ. ԾԱՆՆԷԹՃԵ
Ղալաթիա, Գումիւշեան խան, թիւ 15

ՏՕՔԹԻՕՐ ՏԻԿԻՆ ՊԱՍԵԱՆ

Մանկաբարձ Տօքթէօռ Տիկին Պասեան որ երկար տարիներէ ի վեր ըրած փորձերովը, կատարելագործած է մանկաբարձութեան արուեստը, կը գտնուի ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը միջօրէէն յետոյ, ի Պոլիս կամուրջին գլուխը Վ. Ծաննի դեղարանը, ի Մահմուտ Փաշա Փ. Փափազեան դեղարանը, ի Կէօրիկ Փաշա Կեդրոնական դեղարանն և Սկիւտար իւր տունն, Ս. Խաչ եկեղեցւոյ փողոց թիւ 3

ՏՕՔԹԻՕՐ ՊԱՍԵԱՆ

Տօքթէօռ Պասեան մանկաբարձութեան արուեստին և կանանց ու տղայոց վերաբերեալ հիւանդութեանց իբրեւ մասնագէտ իւր ուսումը կատարելագործած է ի Վիէննա, ի Բարիզ և ի Լոնտոն 18 տարուան փորձառութեամբ․

Տօքթէօռ Պասեան ձրիաբար կը դարմանէ աղքատներն իւր տան մէջ Սկիւտար Ս. Խաչ Եկեղեցւոյ փողոց թիւ 3. ամեն ուրբաթ եւ կիրակի օրերը միջօրէէն մինչեւ իրիկուն․

Ի դիւրութիւն իւր յաճախորդաց ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի և շաբաթ օրերն պիտի գտնուի ի Պոլիս կամուրջի գլուխն Վ. Ծաննի դեղարանը, ի Մահմուտ Փաշա Գ. Գաբամաճեան դեղարանն եւ ի Կէօրիկ Փաշա Կեդրոնական դեղարանն․

1323 21—30

ԹՐԱՄՈՒԷՅԻ ԸՆԿ. Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Առաջիկ 1888 փետրուար 1 էն 26 Թրամուէյից զանազան գծերու կառաց երթեւեկութեանց ժամանակացոյցը․

Փետրուար 1 էն 15, Պէշիքթաշէն, Աքսէրայէն եւ Շիշլիէն առաջին կառքը պիտի մեկնի առաւօտեան ժամ 1. 45 ին ըստ թրքաց․ Փետրուար 16 էն 29, ժամ 1. 15ին․

Քարաքէօյէն ի Պէշիքթաշ երեկոյեան վերջին կառքը պիտի ժամ 1. 30 ին, Էմինէօնիւէն յԱք-Սէրայ 1. 15 ին, Քարաքէօյէն ի Շիշլի 1. 15 ին․ Այս վերջին գծին վրայ գիշերային երթեւեկութիւնը պիտի սկսի ժամ 1. 5 ին եւ պիտի վերջանայ ժամ 3 ին․

Ընդհանուր Տնօրէն
Ա. ԹՐԻՒԼԷ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մ. ԱՃԷՄԵԱՆ

ԼՈՅՍ ԵՒ ՍՏՈՒԵՐՔ
ՔԵՐԹՈՒԱԾՔ

Գին 5 ղրուշ

1402 6—9

ԱԶԴ

Մի երիտասարդ բարձրագոյն վարժարանէ մը վկայեալ և այժմ ընկերութեան մը մէջ գրագիր, կը բաղձայ երեկոները Հայերէն, Տաճկերէն և Գաղղիերէն մասնաւոր դասեր տալ․

Դիմել Արեւելքի Խմբագրատունը․

1511 3—3

ԱԶԴ

Հասարակութիւնը գոհութեամբ պիտի իմանայ թէ Պ. ՏԷՄԷՏՐԻՈՍ ԲԱԲԱԿԷՕՐԿԻՈՒ, որ հինգ տարի շարունակ այնքան յաջողապէս վարած է Վենետիկ փողոցի Կեդրոնական Գարեջրատունը, նոր հաստատութիւն մը բացած է Բերայի մեծ փողոցին մէջ որ կը կոչուի նոյնպէս

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԳԱՐԵՋՐԱՏՈՒՆ

Պ. Տ. Բաբակէօրկիու, իւր վայելած վստահութենէն քաջալերեալ, ծանր զոհողութեանց տակ մտած է՝ կարելի եղած փայլն և շուքը տալու համար իւր հաստատութեան․ Պ. Բրօքշի գերմանական հին գարեջրատան տեղւոյն վրայ կառուցեալ Կեդրոնական Գարեջրատունը կը բաղկանայ գետնայարկէ մը և երկու յարկէ․ Ներս մտած ատենդ կայ ընդարձակ սրահ մը, պարտէզ մը և ճաշարան մը․ Առաջին յարկը կը բաժնուի բազմաթիւ շքեղ սրահներու․ Երկրորդ յարկը փոխարկուած է Բերայի Մեծ փողոցին վըրայ նայող գեղեցիկ դարաստանի մը․ Այս հիանալի հաստատութիւն անշուշտ ժամադրավայր պիտի լինի գեղեցիկն և հանգստասիրող անձանց․ Այցելողը պիտի համոզուի կարասեաց վայելչութեան, սպասաւորաց քաղաքավարութեան վրայ՝ որք քանի մը լեզուներ կը խօսին, ինչպէս կերակրոց ըմպելեաց ընտիր տեսակին վրայ․

Ցերեկուան և գիշերուան ամէն ժամուն ամեն տեսակ ճաշ, փրանսական, գերմանական կամ հունգարական եղանակաւ․ ամեն տեսակ ըմպելիք, ամեն տեսակ աղանդեր․ Բաց աստի ընթերցարան մը կայ մայրաքաղաքիս և Եւրոպայի գլխաւոր լրագրերով․

1327 16—18

ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

Ս. ԺՈՐԺԻ ՌՈՄԸ

ՃԱՇԱԿՆԵՑԷՔ ԵՒ ԲԱՂԴԱՏԵՑԷՔ

ՄԻ ԳՆԷՔ

ՁԵՐ ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐԸ

Առանց նախապէս այցելելու

Օ ԳՐՈՒԱՍԱ՛Ն
AU CROISSANT

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

94, Եւրոպէ Փասաժ, 94,
Վալիտայի դիմաց․

ԱՆՃՈՒԻՆ ՄԹԵՐՔ
ՀԱՆԴԵՐՁՆԵՐՈՒ
ՊԱԼԴՕ, ՊԱՆՏԱԼՕՆ, ՊԱՌՏԸՍԻՒ

արանց, երիտասարդաց և տղայոց համար․

ՀԱՆԴԻՍԱՒՈՐ ՁԳԵՍՏՆԵՐՈՒ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՏԵՍԱԿՆԵՐ

Ռըտանի սեւ չուխայէ, 45 Փրանքէն սկսեալ․

ՌԸՏԻՆԿՕԹ, ՊԱՆՏԱԼՕՆ, ԺԻԼԷ

Ռուպէի սեւ չուխայէ, 45 Փրանքէն սկսեալ․

ԺԱՔԷԹ, ՊԱՆՏԱԼՕՆ, ԺԻԼԷ

Ռուպէի սեւ չուխայէ, 45 Փրանքէն սկսեալ․

ԱՀԱԳԻՆ ՄԹԵՐՔ
ԿԱՆԱՆՑ ՄԱՆԹՕՆՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԺԱՔԷԹ, ՎԻԶԻԹ

մետաքսէ,

ԲԸԼԻՒՇ ԵՒ ՕԹՕՄԱՆ

13 Փրանքէն մինչեւ 5 օսմ. ոսկի․

1506

AU PANTHEON

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱԼՖՕՊՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ

Բերա Մեծ Փողոց Կալաթա Սէրայի մեծ դրան դէմ թիւ 206

ԵՂԱՆԱԿԻ ՎԵՐՋԻ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ ԶԵՂՋԵԱԼ ԳՆԵՐՈՎ

Պատիւ ունինք ծանուցանել Տիկնանց թէ դեկտեմբեր 14/26 երկուշաբթի օրէն սկսեալ մեծ զեղչեր եղած են մեր բոլոր ապրանաց վրայ․ Եղանակիս ամենէն սիրուն նորաձեւութեանց գները մեծապէս իջեցուած են․ Ֆանթէզի թաւիշները, մետաքսեայ նոր կերպասները, բրդեղէնները եւն, պիտի վաճառուին մեծ և իրական զեղչերով․

1390 12—12